

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta

Ústav dějin křesťanského umění

Dějiny křesťanského umění

Anna Svatušková

KAREL ŠTIKA, MALÍŘ A GRAFIK

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D.

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Marii Rakušanové, Ph.D, za cenné rady a připomínky, za metodické vedení práce a za milý přístup.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a v seznamu literatury a pramenů uvedla veškeré informační zdroje, které jsem použila.

V Praze dne

Obsah

1 Úvod a literatura o tématu práce	5
1.1 Literatura o tématu práce.....	6
2 Život a dílo	8
2.1 Mládí.....	8
2.2 Počátky výtvarné tvorby	9
3 Studium na Akademii	10
3.1 Exkurz k tradicím české grafiky a její výuky	10
3.2 Grafická speciálka a zrod sociální grafiky	14
4 Období po skončení studia na Akademii	18
4.1 Pedagogická práce	18
4.2 Tvorba dvacátých let.....	20
5 Léta předválečná a válečná	23
5.1 Nová Paka	23
5.2 Knižní ilustrace.....	24
5.2.1 Bibliofilie a exlibris.....	26
6 Léta po 2. světové válce	27
6.1 Krajinář.....	27
6.1.1 Vltavská akce	29
6.1.2 Petrovicko	31
6.1.3 Lavírované kresby krajiny	35
7 Spolková a publikační činnost	37
7.1 Výtvarné spolky a sdružení	37
7.2 Výtvarný teoretik.....	37
8 Prezentace děl na výstavách a v galeriích	41
8.1 Zastoupení v galeriích	42
9 Výtvarné tradice v rodině Karla Štíky	44
10 Závěr	46

<i>Přílohy</i>	48
Štikovy oblíbené grafické a kresebné techniky (řazeno abecedně)	48
Algrafie.....	48
Dřevoryt.....	48
Lavírování.....	48
Lept.....	48
Linoryt.....	49
Litografie.....	49
Suchá jehla.....	49
Tinta.....	50
Přehled Štikových výstav	50
<i>Bibliografie, prameny, použitá literatura</i>	52
<i>Prameny</i>	52
<i>Knihy ilustrované Karlem Štikou</i>	53
<i>Texty napsané Karlem Štikou</i>	56
<i>Katalogy výstav Karla Štiky (řazeno abecedně dle autorů textu)</i>	60
<i>Články v časopisech a sbornících</i>	61
<i>Ostatní použitá literatura (monografie, encyklopedie a další) a internet</i>	63
<i>Anotace</i>	67
<i>Klíčová slova</i>	67
<i>Abstract</i>	68
<i>Key words</i>	68
<i>Seznam vyobrazení</i>	69

1 Úvod a literatura o tématu práce

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila akademického malíře, grafika, ilustrátora, pedagoga a výtvarného teoretika Karla Štiku. K osobě tohoto umělce mě dovedl zájem o krajinu Petrovicka. Karel Štika byl umělec, který jako jeden z mála z profesionálních malířů tuto kamenitou krajinu několik desítek let znovu a znovu ztvárňoval ve svých dílech a přitom objevoval její krásu a jedinečnost.

K napsání práce o Karlu Štikovi mě vedly i osobní vzpomínky. Pamatuji se totiž, jak Karel Štika již jako starší pán chodíval malovat okolní krajinu městečka Petrovice. Viděla jsem několik kreseb Karla Štiky v soukromé sbírce přátel a měla jsem v ruce malou knížku Štikových vzpomínek *Krajem kamenů*, kterou Karel Štika kdysi podepsal mé matce.

Dalším podnětem k napsání práce a zároveň prvotním východiskem mi byla malá výstava o Karlu Štikovi v obecní knihovně v Petrovicích u Sedlčan, která probíhala od listopadu 2008 do ledna 2009. Zásahu na této výstavě má především petrovický rodák pan Václav Kdolský. Přestože tato výstava byla připravena doslova na koleni, poskytla mi mnoho užitečných informací, z kterých jsem při této práci mohla vycházet. Tato malá výstava byla právě tou hlavní pohnutkou, proč jsem se rozhodla zabývat se Karlem Štikou hlouběji a podrobněji.

To byly první impulsy v době, kdy jsem se rozhodla napsat tuto práci. Rozhodla jsem se o tomto výtvarném umělci zjistit a shromáždit co nejvíce informací a postupně jsem se dozvěděla, že jeho umělecký záběr byl mnohem širší, než jsem se původně domnívala. Došla jsem k poznání, že těžiště Štikovy tvorby leží jinde, než v jeho pozdních krajinářských dílech. Grafická Štikova produkce je objemná a grafické práce jsou rozptýleny po mnoha soukromých sbírkách, proto jsem v rámci této bakalářské práce rezignovala na vytvoření katalogu grafických prací a kreseb.

Moje práce pojednává o Štikově celoživotním díle v oblasti grafiky a kresby, nezapomínám ani na jeho knižní ilustrace. Zmiňuji se rovněž o Štikově činnosti teoretické a publicistické a o jeho působení v spolku Hollar. Na počátku práce jsem považovala za vhodné zabývat se obsírněji historií výuky grafiky v Čechách. Práce je

doplněna malým slovníčkem grafických technik. Na konci práce předkládám soupis ilustrovaných knih.

1.1 Literatura o tématu práce

Literaturu a jiné výchozí prameny, kterou jsem použila k této práci, mohu rozdělit na materiál o Karlu Štikovi a materiál Karlem Štikou napsaný.

Monografie dosud nebyla napsána žádná.

Počátečním zdrojem byly informace v Tomanově *Novém slovníku československých výtvarných umělců* a v dalších encyklopediích, i když v nich byl většinou přepisován Tomanův text.¹ Výjimkou byly poměrně podrobné informace obsažené v *Slovníku českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2006*.²

Vynikající je publikace Blanky Stehlíkové *Sociální grafika žáků Švabinského školy*.³ Kniha dobře informuje o grafické tvorbě umělců činných po 1. světové válce, kteří se tématicky věnovali sociálnímu pohledu na své okolí. Hodnotí jejich tvorbu jako celek, podává krátkou charakteristiku každého tohoto umělce zvláště se zaměřením na tvorbu v první polovině dvacátých let. Publikace mi byla užitečná pro pochopení poválečné atmosféry v prostředí mladých umělců grafiků, uvedla mne do doby Štikových studií na Akademii a do doby bezprostředně následující.

Mnoho informací jsem získala z katalogů výstav Karla Štiky. Několik těchto katalogů jsem viděla hned na zmíněné výstavce v Petrovicích, ostatní jsem dohledávala v knihovně Národní galerie a v knihovně Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Jsou to vesměs pouze stručné několikastránkové papírové skládačky, někdy jen složený list, ale poskytují aspoň částečně přehled o tom, která díla byla vystavována. Bohužel právě díla krajinářská z posledních let Štikovy výtvarné činnosti zde většinou nejsou jednotlivě vyjmenována.

¹ TOMAN 1950, 564–565; TOMAN/TOMAN 1955, 190.

² MALÁ 2006, 78–80.

³ STEHLÍKOVÁ 1962.

Výborným zdrojem informací o grafické práci a o grafickém umění vůbec je sborník Sdružení českých umělců grafiků /SČUG/ *Hollar*. Tento časopis, který byl vydáván od roku 1923, měl skutečně vysokou úroveň po všech stránkách. Lze zde najít jak informace o Karlu Štikovi, tak mnohé příspěvky a články od Karla Štíky. Karel Štika do tohoto sborníku přispíval od konce třicátých let, zprvu občasně, později pak pravidelně. Zdrojem mi byly i jiné Štikovy texty mimo tento sborník. Zmíním se o nich podrobněji v kapitole o Štikově působení ve spolku *Hollar* a o Štikově publikační činnosti.

Milé, ale zároveň zajímavé jsou zmínky o Štikovi v publikacích spisovatele, publicisty a malíře Ladislava Stehlíka. Jsou to kupříkladu díla: *Země zamyšlená*, *U krbu*, *Obděnická pouť*.⁴ Mezi oběma umělci bylo trvalé osobní přátelství. Ladislav Stehlík často doprovázel slovem katalogy ke Štikovým výstavám, v několika případech provázal tyto katalogy svými verši věnovanými Karlu Štikovi.

⁴ STEHLÍK 1986, 271–296; STEHLÍK 1987, 147–151; STEHLÍK 1954b, 23–25.

2 Život a dílo

Dlouho jsem se rozhodovala, podle jakého hlediska mám v této své práci postupovat. Zda mám život Karla Štiky sledovat chronologicky či postupně podle jeho několika profesí, zda mám jeho dílo dělit podle účelu, podle doby vzniku nebo podle výtvarných technik. U tak mnohostranného umělce to bylo rozhodování velmi obtížné. Vezmu-li to tím nejobvyklejším způsobem, tedy chronologicky, mohu tuto práci o jeho životě a o jeho tvůrčí činnosti rozdělit do několika etap.

2.1 Mládí

Karel Štika se narodil 27. 1. 1898 v Praze na Smíchově, přesněji na pražském předměstí Smíchov, neboť Smíchov tehdy nebyl ještě součástí Prahy. Oba rodiče pocházeli ze Sedlčanska. Otec Josef Štika pocházel z rodiny šafáře v Dublovicích nedaleko Sedlčan a matka Anna rozená Procházková byla rodačka z nedalekých Petrovic, malého městečka mezi Sedlčany a Milevskem.⁵ Prostředí periferie Prahy i krásná krajina kolem Petrovic později silně ovlivnily umělceovu tvorbu. Maminčin otec i děd byli učitelé v Petrovicích, dodnes má řídící učitel Svoboda v Petrovicích na budově staré školy pamětní desku.⁶ Otec Karla Štiky pracoval jako poštovní úředník a pozdější inspektor. Do školy chodil chlapec v Praze na Královských Vinohradech, ale od jara do letních prázdnin chodíval do školy v Petrovicích, kam odmalička jezdíval s matkou na celé léto. Středoškolské vzdělání získal na reálce ve Vršovicích.⁷ Jeho studia byla přerušena válečnými událostmi 1. světové války. Brzy po maturitě na vršovické reálce dostal povolávací rozkaz a jako voják rakousko-uherské armády musel narukovat na dva roky na vojnu. Byl odvelen na italskou frontu. Na svoji vojenskou službu v kraji poblíž města Trento (Trident) několika málo větami vzpomíná ve své útlé vzpomínkové knížečce *Obzory*, jak jako dvacetiletý s těžkou polní výzbrojí prochází na jaře roku 1918 kraj kolem Passo del Tonale v jihotyrolských Alpách, v kraji s dramatickým obzorem, jak jej sám malíř charakterizoval.

⁵ NEDOMA 2008, 13.

⁶ HABART 1994, 228.

⁷ Tamtéž, 228.

„Pohled kolem a před sebe odkrývá strmé skalní štíty, obzor těžko přístupný a hrozný tím, co z jeho strany přichází a co se ještě chystá. Obzor domova je na druhém konci světa, vzpomínka v tu chvíli je utlačena a tak po prvé v životě nepomáhá.“⁸

Z fronty do Prahy se Karel Štika vrátil po dvou letech, těsně před ukončením války.⁹ Válečné útrapy a nesmazatelné vzpomínky jak z fronty, tak ze zuboženého válečného zázemí mladého Štika tak jako celou tuto generaci mladých mužů poznamenaly celoživotně a později se promítly do jeho umělecké tvorby.¹⁰

2.2 Počátky výtvarné tvorby

Kreslit a malovat začal Karel Štika záhy, již jako velmi mladý chlapec, za středoškolských studií. Malování a kreslení se stalo jeho hlavní vášní, zájmem i cílem. K malování ho inspirovala především krajina jeho prázdninových pobytů kolem Petrovic. Ale již tehdy úspěšně obesílal tehdejší periodika.¹¹ Objevila jsem dvojstránku kreseb v časopise *Světazor* z roku 1917.¹² Jedná se o čtyři perokresby jak s náměty venkovské krajiny, tak i z Prahy. Jsou to velice vyspělé kresby, profesionálně provedené, svědčící o mimořádném nadání. Za zmínku stojí, že jsou v tomto časopise z roku 1917 presentovány jako příspěvek akademického malíře Karla Štiky, což nevyhnutelně vede k úvaze, zda se Štika dopustil malinkého podvůdku či zda redaktor *Světozoru* podle výborné úrovně kreseb soudil, že jde o vystudovaného malíře.

Další Štikův příspěvek je v periodiku *Zlatá Praha*.¹³ Je to jemná perokresba s námětem *Chrám svatého Víta*, publikovaná roku 1919, stejného stylu jako kresby zveřejněné ve *Světozoru*.

⁸ ŠTIKA 1959, 9–10.

⁹ STEHLÍKOVÁ 1962, 55.

¹⁰ Tamtéž, 9–10; LAŠTOVKOVÁ 1979, nepag.

¹¹ HABART 1994, 228. „Již jako kvartán dočkal se reprodukování několika perokreseb ve "Světozoru" a v "Českém světě". O rok později byl mezi výtvarnými umělci v redakci Ottovy "Zlaté Prahy". Zúčastnil se výstav i malířských soutěží, byl členem v uměleckých spolcích a přispíval do obrázkových časopisů.“

¹² Světazor č. 21, ročník XVIII, nepag. V tomto časopise, který měl vynikající úroveň, je text doprovázen především fotografiemi či reprodukcemi obrazů renomovaných malířů. O to více je potěšující vidět zde kresby tak mladinkého výtvarníka.

¹³ Zlatá Praha 1918/1919, 334.

3 Studium na Akademii

Karel Štika po návratu z 1. světové války nastoupil na pražskou Akademii výtvarných umění, kde pak studoval ve letech 1919–1923.¹⁴ Zde studoval v grafické speciálce Maxe Švabinského.

Karel Štika byl grafik celou svou osobností, grafika byla těžištěm Štikovy umělecké tvorby i jeho teoretických pojednání. Svými pracemi navazoval na tradici českého grafického umění. Grafická speciálka byla v době Štikova příchodu na Akademii poměrně nová, a proto v této části práce nejprve seznámím čtenáře s možnostmi výuky grafiky před založením této speciálky a potom podám informace o Štikově vlastním studiu v grafické speciálce. Karel Štika sám se o historii grafiky v českých zemích velmi zajímal, jak o tom svědčí rozsáhlý úvod ke katalogu *České grafiky XIX. století*, který napsal.

Doufám, že tento exkurz snad příliš nenaruší plynulost chronologického postupování v životě grafika Karla Štiky.

3.1 Exkurz k tradicím české grafiky a její výuky

Grafická speciálka sice vznikla až v roce 1910, ale přesto i před jejím vznikem byly v Praze možnosti naučit se grafickým technikám.

Kresba jako taková samozřejmě odjakživa doprovázela malbu, ovšem většinou byla malbě plně podřízena a byla využívána vesměs jen jako přípravná fáze pro malbu. Grafické techniky byly po staletí používány hlavně jako rozmnožovací techniky. Teprve s postupem času se kresba a rovněž tak různé grafické a rozmnožovací techniky osamostatňují, přesto však stále pokulhávají za malbou.¹⁵

Historicky se hojně se používal dřevoryt a mědiryt, především však jako prostředky k rozmnožení díla. V době renesance a baroka, s rozšířením knihtisku, vzrůstá potřeba knižní ilustrace. Rozšířené a oblíbené bylo dělat rytiny podle obrazů slavných

¹⁴ AXMAN/KOTALÍK 1979, 99.

¹⁵ PEŠINA 1940, 5–6.

malířů. Tak mohli zájemci o umění v Zápříčíně být seznámeni se soudobým malířstvím v centrech malířství v Itálii. Zejména v baroku jsou se zvýšenou religiositou oblíbeny obrázky z poutních míst a zobrazení světců, provedené lidovými umělci dřevořezem často velmi primitivní formou.¹⁶ Jiná využití kresby a grafiky byla naopak vysoce technicky náročná a umělecky kvalitní. K takovým, kterými se zabývali i ti největší umělci, patří například návrhy na universitní teze. Ve sbírkách grafiky mají místo vysoce hodnotné veduty měst, které jsou ukázkou nejen grafického umění, ale i nedocenitelným dobovým svědectvím zobrazovaného námětu. Na počátku 19. století pak nelze přehlédnout množství pohledů na Prahu i na jiná města od Vincence Morstadta. Naučit se grafickým technikám bylo možno v ryteckých dílnách. Již v počátcích Akademie byly některé techniky vyučovány za Karla Postla.¹⁷ V době jeho působení na akademii se zde vyučovala rytina, lept a akvatinta. Po jeho úmrtí v roce 1818 byla výuka grafiky na Akademii obnovena až v roce 1837. Grafice zde vyučoval Jiří Döbler do roku 1845.¹⁸

V 19. století byla možnost vyučit se grafice u některého pražského rytce. Mezi znamenité rytce patřili Jan a Bedřich Sandtnerové. K žákům Jana Sandtnera patřil například Josef Mánes a Jaroslav Čermák. Rovněž bylo možné vyučit se v některé tiskárně. Po polovině 19. století nastala nakrátko velká obliba dřevorytu, v tomto umění vynikal kupříkladu Bedřich Havránek. V sedmdesátých letech 19. století žilo v Praze kolem padesáti dřevorytců, a nestačili přijímat objednávky. Samozřejmě, že z valné části nešlo o umělecké dřevoryty, ale spíš o kopie, pohlednice a odborné ilustrace.

O deset let později bylo dřevorytců v Praze sotva deset a cena rytin klesla.¹⁹ Způsobil to rozmach moderních technologií, zinkografie a jiných modernějších grafických a ryteckých technik, ale zejména fotografie a technik s fotografií související. Možností vyučit se tradičním technikám bylo nyní mnohem méně. Proto budoucí rytci a grafici často odcházeli do Vídně. Podrobně na to vzpomíná vynikající rytec Eduard Karel. Vzdělával se v oddělení pro ryteckví v jedné pražské zlatnické škole, odtud odešel do Vídně na státní grafickou školu pro umělce.²⁰

¹⁶ Tamtéž, 9–10.

¹⁷ PRAHL 1998, 116. Již 1801 dostala Akademie mědiryteccký lis; PEŠINA 1940, 13–15.

¹⁸ AXMAN/KOTALÍK 1979, 16.

¹⁹ Sto let práce. In: Zpráva o Všeobecné zemské výstavě v Praze 1891. Praha 1893, 254–263.

²⁰ KAREL 1929, 67–72.

I na přelomu 19. a 20. století, v době bezprostředně před vznikem Švabinského speciálky, řada studentů Akademie hojně vyhledávala možnost vedle studia na Akademii osvojit si grafické řemeslo. Právě Eduard Karel byl pro své znalosti a pedagogické schopnosti velmi vyhledáván nejen studenty, ale též renomovanými umělci.²¹ U tohoto umělce a mistra svého řemesla se učilo mnoho později známých malířů, grafiků a výtvarníků vůbec, uvedu například Bohumila Kubištu, Zdenku Braunerovou, dále se zde učil Max Švabinský, Joža Úprka, Jan Preisler, Adolf Kašpar, Miloš Jiránek, Mikoláš Aleš, Josef Václav Myslbek i se synem Karlem a mnozí další.

Eduard Karel sám o tom vypráví v článku *Grafické techniky a umělecké dílo*, kde se zabývá nejen užívanými grafickými technikami, ale zajímavě vypráví o svém pedagogickém působení v Praze a o řadě později velmi známých umělců, kteří u něj sbírali zkušenosti a znalosti grafických technik.²² Dočteme se zde, jak v Praze po dobu jednadvaceti let dával hodiny zcela zdarma, sobě i jiným pro radost, každoročně měl 15–20 žáků. Vyučoval dřevoryt, lept, akvatintu, mezzotintu, suchou jehlu, zinkografii. Posléze, roku 1919 vstoupil jako učitel grafických technik na pražskou školu umělecko-průmyslovou, kde na popud Františka Kysely zřídil grafické oddělení. Jako zajímavost uvedu, že i Max Švabinský, v době, kdy sám již delší dobu vedl grafickou speciálku, nepohrdl radami a zkušenostmi Eduarda Karla. Tak tomu bylo kupříkladu v případě vytvoření československé známky s portrétem prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka, jak na to po letech vzpomíná Zuzana Švabinská.²³

Grafické kursy rovněž vedl Vojtěch Preissig. A na Akademii po roce 1887 krajinář Julius Mařák rovněž zasvěcoval žáky do tajů grafiky. Přesto mnoho zájemců o větší znalosti a ucelenější grafické vzdělání odcházelo studovat grafiku do zahraničí, především pak do Mnichova. V roce 1910 byla na pražské Akademii výtvarných umění založena grafická speciálka a v jejím čele stanul profesor Max Švabinský.²⁴ Jeho příchodem byly vytvořeny podmínky pro to, aby se grafika zbavila z jedné strany určitého diletantství, z druhého pohledu úzkého řemeslně profesionálního přístupu.²⁵

²¹ HLAVÁČEK 1964, 7.

²² KAREL 1929, 67–72.

²³ ŠTIKA 1963, 4. Štika spolupracoval se Zuzanou Švabinskou na přípravě katalogu výstavy známek Maxe Švabinského.

²⁴ STEHLÍKOVÁ 1962, 25–27.

²⁵ Tamtéž, 25.

Grafická speciálka poskytovala možnost uceleného a systematicky vedeného grafického vzdělání mladým umělcům. Důraz byl kladen na perfektní zvládnutí kresby, na precizní řemeslné zvládnutí grafických technik, především však na stránku uměleckou. Grafika tak byla zařazena jako rovnocenná složka mezi ostatní druhy výtvarného umění.²⁶ Max Švabinský vedl tento ateliér až do roku 1926.

Karel Štika se ve svých pozdějších publicistických příspěvcích často vracel k osobě Maxe Švabinského, a proto se v tomto svém odbočení velmi krátce pozastavím u osoby Švabinského.

Profesor Max Švabinský byl nejen vynikajícím umělcem, ale pro své žáky nezapomenutelným pedagogem. Karel Štika, ale i ostatní Švabinského žáci se ke svému učiteli celoživotně hlásili.²⁷

Maxmilian Theodor Jan Švabinský,²⁸ 17. září 1873 Kroměříž – 10. února 1962 Praha, byl český malíř a vynikající a plodný grafik v oboru grafiky volné i užitě (známky, bankovky první republiky),²⁹ malíř, návrhář monumentálních vitráží, pedagog. Byl malířem a kreslířem širokého spektra – podobizny, příroda, krajina.³⁰

První grafické práce, spíše pokusného charakteru, lze datovat až k roku 1897. Grafické postupy jako lept, litografii, suchou jehlu, si osvojil v prvním desetiletí dvacátého století, soustavně se grafice věnoval po roce 1906. Do grafických technik jej zasvětil znamenitý a zkušený grafik Eduard Karel.³¹ Znalosti v grafice krajinářské získal u Julia Mařáka.³²

²⁶ Tamtéž; RAMBOUSEK 1927, 121–126.

²⁷ ŠTIKA 1955c, 75; ŠTIKA 1953a, 62–70. Tento článek jedním z mnoha připomínek Maxe Švabinského, které byly zveřejněny v XXV. ročníku sborníku Hollar. Celý tento ročník je věnovaný Maxi Švabinskému k jeho osmdesátým narozeninám. Výtvarníci, Švabinského bývalí žáci, zde vzpomínají na svého profesora.

²⁸ ORLÍKOVÁ 2001, 26–27.

²⁹ WITLICHOVÁ 2001, 52–64.

³⁰ ORLÍKOVÁ 2001, 68–71. KVĚT/TOMEŠ 1953, 10–19; HLAVÁČEK 1964, 13.

³¹ KVĚT/TOMEŠ 1953, 19.

³² HLAVÁČEK 1964, 7.

3.2 Grafická speciálka a zrod sociální grafiky

Karel Štika má v různých vzpomínkách a zmínkách toto období neoddelitelně spjato se svým zaměřením na sociální grafiku, přesto, že on sám v této době byl zaujat hlavně poezií všedních dnů, krajinou s prvky novodobé civilizace a kouzlem omšelých domů na předměstí. Jeho grafiky s vyhocenými sociálními náměty vznikaly teprve o několik let později. Přesto a právě proto nemohu oddělit Štikovo studium na Akademii od jeho zájmu o sociální témata.

Přístup první generace studentů speciálky ke grafické práci byl odlišný od přístupu žáků, kteří nastoupili na akademii až těsně po válce. Ti dřívější kladli důraz na řemeslné pojetí, precizně používali všechny klasické grafické techniky, (lept, mezzotintu, litografii), hlavním kritériem jim byla technická dovednost.³³ Jejich práce však byly méně osobního obsahu.

Nově příchozí studenti byli většinou mladí lidé, kteří měli za sebou pobyt na frontě, válečnou zkušenost, smutné a drsné vzpomínky, které nešlo jen tak zapomenout. Proto učení a práce ve škole pro ně byla velmi radostná změna, snažili se dohonit čas zameškaný na frontě, čas, o který je připravila válka.³⁴ Jak výstižně později napsal právě Karel Štika, ve škole se sešlo pokolení z front a zákopů.³⁵ Pro většinu těchto žáků nemělo velký smysl řešit různé teoretické otázky výtvarných směrů a výtvarných forem. Obsah obrazu a sdělení pro ně bylo mnohem důležitější než moderně pojatá forma. K tomuto jejich postoji ovšem nepřispěly pouze uvedené životní zkušenosti studentů, ale i nedůvěra jejich profesora Maxe Švabinského k intelektuálním pózám. Vedl své žáky k uměleckému mistrovství v realistické kresbě, k osobitému znázorňování zažité skutečnosti. Především ale k preciznímu ovládnutí grafických technik.³⁶ Švabinský navazoval na dřevorytecké umění velkých mistrů, jako byl Albrecht Dürer, a v tomto duchu vedl i své žáky. Byl proti zjednodušujícím či primitivistickým dřevorytům, tak jak je prezentovali mladí malíři z okruhu Skupiny.³⁷

³³ STEHLÍKOVÁ 1962, 26.

³⁴ Tamtéž, 26.

³⁵ ŠTIKA 1953f, nepag.

³⁶ LAHODA 1998, 88. Štikův spolužák Jan Rambousek vzpomínal na Švabinského, který ,vedl žáky k bezprostřednímu vřelému poměru ke skutečnosti, k vynikající technické dovednosti a k dobré míře vkusu‘.

³⁷ ORLÍKOVÁ 2001, 58. Takové pojetí Švabinský pokládal za grafický diletantismus.

Žáci grafické speciálky vedle kreseb a grafických prací nosili ke korekturám také olejomalby.³⁸

Štika si ze speciálky odnesl dokonalou řemeslnou znalost grafických technik, která byla základem jeho další výtvarné práce. K repertoáru jeho znalostí patřila litografie, dřevoryt, novější linoryt, suchá jehla, lept a mnohé další techniky. Štika později vzpomíná, jak bylo hlavní naučit se dokonale řemeslo,³⁹ a nejen grafické techniky, ale dokonalost v kresbě, ať již tužkou, či jinými prostředky.⁴⁰

K Štikovým spolužákům ve speciálce patřili například Jan Rambousek, Alois Moravec, Vojtěch Sedláček, Vladimír Hřímálý, Karel Hojden, Karel Tondl, Eduard Milén, Vladimír Silovský a další.⁴¹ Štika na spolužáky často vzpomíná při různých příležitostech, píše jim úvodní slovo pro katalogy k výstavám.⁴²

Mladé nastávající grafiky spojovala prožitá válečná zkušenost, byli k sobě blízko věkem, většina z nich bydlela na ošuntělé pražské periférii. Historické čtvrti Prahy nebyly pro ně příliš lákavé,⁴³ lákalo je však kino, fotbalová hřiště, telegrafní sloupy, nádraží. „Lákaly je spíš záležitosti dynamické než slavnostní.“⁴⁴

Karel Štika a jeho spolužáci v grafické speciálce byli mladí lidé, kteří byli vinou válečných zkušeností předčasně dospělí. Viděli kolem sebe ubohost, bídu a neštěstí, které zanechala po sobě válka. Tyto, někdy velice smutné úkazy, doprovázející poválečné město, dokázali vnímat a dokázali je pravdivě a bez příkras ukázat ve svých dílech. Max Švabinský byl pozoruhodně tolerantní, přesto, že se v názorech na tematiku prací se svými studenty naprosto rozcházel. Právě u studentů grafické speciálky, z jejich vidění, vnímání, myšlení a z jejich umělecké práce se zrodila poválečná, pro tu dobu tak typická sociální grafika.⁴⁵ Nebyl v tom žádný politický program, jak to později zejména v době totality mohlo být prezentováno.⁴⁶ Zobrazování všech stránek života, nejen těch krásných

³⁸ BUŽGOVÁ 1998, nepag.

³⁹ ŠTIKA 1943a, 7–14.

⁴⁰ ŠTIKA 1957c, 170–171.

⁴¹ STEHLÍKOVÁ 1962, 42; NEDOMA 2008, 14.

⁴² ŠTIKA 1951d nepag; ŠTIKA 1953f nepag. Vyplyvalo to nejen z přátelství, ale především z jeho činnosti ve spolku Hollar.

⁴³ ŠTIKA 1959b, 11.

⁴⁴ ŠTIKA 1958b, 108–110.

⁴⁵ STEHLÍKOVÁ 1962, 27. Tato tolerance umožnila, že se škola Švabinského stala silným centrem sociální grafiky.

⁴⁶ CHALOUPKA 1998, 3; ROUČEK 1952, 71–76. Podobný názor vycitňuji při přečtení textu Rudolfa Roučka.

a šťastných okamžiků, nebylo v té době ve výtvarném umění jen záležitostí grafiky, ale i malby.

Jakýsi prolog k sociálnímu vidění tvoří díla Karla Myslbeka,⁴⁷ který se těmito tématy zabýval, a to velmi často, již v prvních letech 20. století, před 1. světovou válkou. Snad mohu též připomenout velmi známá díla Jakuba Schikanedera, jehož tvorba je tématy pochmurnými, často sociálně laděnými, příznačná.⁴⁸ Po 1. světové válce se však přímo dře na povrch všechna ta ubohost, lidské neštěstí, mrzáci, žebráci, to vše bylo nepominutelné a nedalo se přehlédnout. V dvacátých letech vznikají obrazy Karla Holana, Miloslava Holého a jiných.⁴⁹

Ale byla to právě grafika, kde se nejvíce objevují sociální náměty i kouzlo předměstí, složitosti života i složitosti samotného autora díla, poezie každodennosti i nesouhlas s každodenní bídou, nesouhlas s utrpením, především však schopnost vcítit se. Karel Štika na to později vzpomíná: „Na počátku toho byl soucit. Vcítěním a porozuměním pronikali mladí umělci od povrchu k podstatě.“⁵⁰

V jejich díle se odráží i německý expresionismus té doby, nejen vnitřním zájmem o sociální tematiku, ale i oblibou některých grafických technik a prostředků.⁵¹

Karlu Štikovi byla, nejen v této době, umělecky blízká a inspirativní protiválečná tvorba německých výtvarníků Ernsta Barlacha a Käthe Kollwitzové.⁵² Sympatie k tvorbě a umělecké osobnosti Käthe Kollwitzové se projevují nejen v Štikově díle, ale i tím, že Käthe Kollwitzové⁵³ věnuje později vzpomínkový medailónek ve sborníku Hollar. Osobností této umělkyně se o desítky let později zabývá i Štikova dcera Eva, historička umění.⁵⁴

Základní informace pro tuto kapitolu jsem čerpala z publikace Blanky Stehlíkové *Sociální grafika žáků Švabinského školy*. Ale i Karel Štika tento svůj umělecký postoj i

⁴⁷ Karel Myslбек: *V umrlčí komoře* 1908, *V nemocnici* 1910, *Neštěstí na stavbě* 1909, NG.

⁴⁸ Jakub Schikaneder: *Na Dušičky* 1888, *Smutná cesta (Truchlivý návrat)* 1886, *Vražda v domě* 1890, NG.

⁴⁹ STEHLÍKOVÁ 1962, 21. Jsou to zejména díla: Karel Holan: *Ambulance* 1923, NG; Miloslav Holý: *Lavička* 1924, NG.

⁵⁰ ŠTIKA 1958b, 108–110.

⁵¹ STEHLÍKOVÁ 1962, 8. Členové skupiny Die Brücke v grafické tvorbě za nejvhodnější grafický prostředek považovali dřevoryt.

⁵² PEŠINA 1940, 190.

⁵³ VYKOUPILOVÁ 2007. Käthe Kollwitzová, 1897–1945, německá grafička, malířka a sochařka. Zabývala se sociální a protiválečnou tematikou. Známa svým plakátem za práva žen.

⁵⁴ ŠTIKA 1955b, 20–24; ŠTIKOVÁ 1972, 19–30, článek o německé malířce se jmenuje *Zbraně lidství*.

celé toto tvůrčí období později velmi krásně popisuje v článku *Umění bojující* v časopise Hollar.⁵⁵ V tomto textu vzpomíná na dobu svých studií, na tehdejší Vršovice a Záběhlíce. Vzpomíná, jak toto předměstské prostředí okouzlovalo a přitahovalo mladé adepty grafiky svou zvláštní poezií. Přiznává, že byli ovlivněni nejen atmosférou poválečného města a předměstí, ale i vznikající sociální a civilizační poezií.

Vyznává se ke svým výtvarným vzorům, kterými byli Francisco Goya, Honoré Daumier, Ernst Barlach, Käthe Kollwitzová. V porovnání s odbornou publikací Blanky Stehlíkové je tento Štikův text pojat jako intimní vyznání.

Štikova tvorba z počátku dvacátých let jsou práce spíše studijního charakteru, portréty provedené v litografii, perokresby krajin a pražských motivů, patrně školní práce. V katalogích k výstavám v padesátých a šedesátých letech je uvedeno několik takovýchto prací, které byly vystavovány s pozdějšími díly. I ve sbírce Národní galerie je Štikovo rané období zastoupeno třemi perokresbami krajin. V *Zlaté Praze* jsem našla příspěvek, na kterém je zjevná zkušenost v grafice. Lehounká grafika nazvaná *Portrétní kresba na kameni* je ve *Zlaté Praze* z roku 1922.⁵⁶ Grafický list *Činžák*, v kterém se město prolíná s venkovem, je dokladem Štikova okouzlení periferií, a suchá jehla *Milenci* je motiv, který se pak v Štikových pracích opakuje celá dvacátá léta. Další suchá jehla *Bouře* (1922) je předzvěstí Štikova zaujetí českou krajinou.

⁵⁵ ŠTIKA 1958b, 108–110. Celé toto číslo Hollara je věnováno vzpomínkovým článkům výtvarníků, kteří se ve dvacátých letech zabývali sociální grafikou. Pod stejným názvem *Umění bojující* zde své myšlenky a vzpomínky na toto období publikují: Václav Fiala, Miloslav Holý, Václav Mašek, Vlastimil Rada, Vladimír Silovský a Karel Štika.

⁵⁶ Zlatá Praha 1922, 316.

4 Období po skončení studia na Akademii

4.1 Pedagogická práce

Karel Štika si současně se studiem na Akademii zapsal studium na Filozofické fakultě UK v Praze, kde studoval profesuru kreslení, modelování a geometrie. Toto studium ukončil státní zkouškou roku 1924.⁵⁷ Patrně to bylo z praktických důvodů, protože doma bylo několik sourozenců a věděl, že by ho rodiče v nejistém postavení začínajícího výtvarníka příliš dlouho nemohli podporovat. Snad ho k pedagogické činnosti přivedla i rodinná tradice učitelského povolání. Karel Štika byl člověk několika profesí, ale bylo to právě jeho učitelské působení, které předurčovalo životní pouť malíře i jeho rodiny.

Roku 1926 obdržel stipendium od ministerstva školství a své vzdělání tak dovršil studijní cestou do Itálie.⁵⁸ Nenalezla jsem nikde zmínku, jak dlouho se v Itálii zdržel, ani práce, které by byly italským pobytem inspirovány.⁵⁹

Po skončení studia na obou školách nastala pro Karla Štiku léta naplněná jak prací grafika, tak posláním kantora. Pedagogická činnost mladého Štiku brzy odvedla z Prahy. Od roku 1921 působil jako středoškolský profesor.⁶⁰ Jako pedagog působil na různých místech Čech – Příbramsko, Tábořsko, Podkrkonoší.⁶¹

Na Štikův přístup k hodinám výtvarné výchovy ještě po dlouhých letech vzpomínají bývalí žáci. „Výtvarnou výchovu nebral jako pouhé hodiny kreslení, ale jeho přednášky v hodinách kreslení dokazovaly, že to byl člověk sečtělý, hlubokého citu, doprovázel výklad o historii umění citací celých pasáží z poezie českých básníků.“ O hodinách kreslení někdy vodil žáky do okolní krajiny. „Rozložil si malý pultík, na který připevnil papír, připravil si malou paletu s šesti hnědými barvami různých odstínů, dva štětečky, misku s vodou, a to celé zařízení měl upevněno na krku, aby ruce měl volné.

⁵⁷ HABART 1994, 228.

⁵⁸ MALÁ 2006, 78–80; HABART 1994, 228.

⁵⁹ ŠTIKA 1959a, 14. ...půvabné krajiny, sebe kouzelnější, nepodmaňují, neformují...

⁶⁰ Alena ŠTIKOVÁ: Osobně rukou psaný stručný životopis Karla Štiky.

⁶¹ Curriculum vitae, jak je zaznamenala Alena ŠTIKOVÁ; HABART 1994, 229; ROUČEK 1952, 71–76. Příbramsko 1923, Tábořsko 1923–1928, Slovensko 1929–1933, Nová Paka 1933–1948.

Dívali jsme se mu přes rameno, štětců používal minimálně, častou pracovalo všech deset prstů, kterými roztíral barvu.“⁶²

Z žáků Karla Štiky vzešlo několik vynikajících umělců. Hned v prvních letech své pedagogické činnosti vyučoval na gymnáziu v Táboře Jaroslava Švába, který se pak věnoval volné grafice s motivy města Tábora i jihočeské krajiny. Štika i později sledoval vývoj tohoto umělce, psal mu úvody k výstavním katalogům a uváděl jeho vernisáže.⁶³

Dalším žákem, rovněž z tábořského gymnázia, byl Rudolf Krajc,⁶⁴ umělec grafik, který bohužel velmi brzy zemřel.⁶⁵ Karel Štika učil Krajce na tábořském gymnáziu kreslení. Proto jak u Švába, tak u Krajce není divu, že se jejich a Štikova tvorba setkávala ve společných tématech i v jejich podobném zpracování.⁶⁶ Štika pobyl v Táboře pět let, měl tak možnost důkladného poznání toto kraje i jeho obyvatel.

„Za pět let svého učitelování na tábořské reálce poznal jihočeský kraj nejen v letní, sluneční náladě, ale i v mlhách, blátě a závějích. Přitom poznával i zdejšího člověka.“⁶⁷

Pět let působil i na Slovensku.⁶⁸ Zde nejen vyučoval, ale byl činný výtvarně, vystavoval, publikoval, ilustroval.

„Na Slovensku vystavoval obrazy ze Sedlčanska, tři obrazy (*Kameníci, Ledování, Bouře*) zakoupilo Vlastivědné muzeum v Bratislavě. Rovněž slovenské ministerstvo školství koupilo jedenáct grafik, především s motivy jihočeské krajiny. Ilustroval knihy, kreslil pamětní listiny, graficky doprovázel Eisnerovo *Předhistorické Slovensko* a učil na škole uměleckých řemesel a v Pedagogické akademii. Publikoval ve slovenských novinách.“⁶⁹

⁶² PROCHÁZKA 1998, 15.

⁶³ HLAVÁČEK 1964, 44–47; PEČÍRKA/ŠTIKA 1956 nepag; ŠTIKOVÁ 1966 nepag.

⁶⁴ PLACHTOVÁ: akad. malíř Rudolf Krajc. In: <http://www.mestobechyne.cz/prakticke-informace/osobnosti/osobnosti-texty/udolf-krajc.html>. „V květnu r. 1933 se Rudolf Krajc představil veřejnosti v Krásné jizbě v Praze svou soubornou výstavou kreseb a grafik, chystala se výstava v Brně a opět v Praze. Bohužel, tento mladý a talentovaný umělec podlehl zákeřné tuberkulóze a umírá 14. března 1934 ve věku 27 let.“

⁶⁵ Hollar 1934, 31. Osobní zprávy.

⁶⁶ STEHLÍKOVÁ 1962, 85–86, 91. Krajcovi *Nezaměstnaní* v mnohém připomínají list ze Štikovy *Almužny*.

⁶⁷ HABART 1994, 228.

⁶⁸ Týž 1994, 229.

⁶⁹ Týž 1994, 228–229.

„Karel Štika, činný za svého slovenského pobytu i publikačně, jako kritik i teoretik, seznamoval své prostředí s principy, jejichž sociální kořeny dávaly tomuto uměleckému pojetí osobitou tvářnost.,⁷⁰

Slovenský pobyt, zrovna jako předchozí italský, patrně Karla Štiku neinspiroval ke krajinomalbě.

4.2 Tvorba dvacátých let

Samozřejmě, že tato léta po skončení Akademie do poloviny třicátých let byla pro Štiku plná tvůrčí výtvarné práce. Od sociální grafiky počátku dvacátých let, což byla v jistém smyslu módní umělecká vlna, se mnozí z umělců brzy odvrátili. Štika však své cykly, alba a volné grafické listy s tématem předměstských ohrad, dvorků a cest, kolovrátkářů a odpočívajících kopáčů tvořil právě v době od ukončení studia do poloviny třicátých let. Velmi působivý cyklus linorytů *Almužna*, ke kterému napsal úvod básník Josef Hora,⁷¹ je z roku 1926. S obrazy lidské bídy se střídají poeticky laděné obrázky obyčejného předměstí.[1] Cyklus je tvořen listy s názvy: *Válečný slepec*, *Harmonikář*, *Radiokonzert*, *Kolem flašinetu*, *V průjezdě*, *Na dvorečku (Humoreska)*.⁷² Motiv *Kolem flašinetu* se později v nepatrně změněné podobě opakuje v cyklu *Cesty*.

Baladický cyklus leptů *Milenci*⁷³ z roku 1928 je velmi ponurý, naturalistický, působí snad až morbidně, láska se mění v tragedii. Je to v protikladu k patrně šťastnému životnímu období grafika (v této době byl šťastným otcem dvou malých děvčátek). Cyklus tvoří tyto listy: *Jaro za městem*, *Na lavičce*, *Před kinem*, *Milenců starost*, *V podkroví*, *Konec*. Svou baladicitou a expresivností mi tyto grafiky připomínají práce výtvarníků počátku 20. století. Napadá mne podobnost s pracemi Edwarda Muncha, Josefa Váchala. Zdálo by se, že jejich pochmurnost je až přílišná pro tak mladého muže, ale uvědomuji si, že měl za sebou léta v zákopech a na bojišti a prožil tam hrůzy, jaké si dnešní člověk nedokáže ani představit.

⁷⁰ HLAVÁČEK 1964, 47.

⁷¹ ŠTIKA 1958b, 109–110.

⁷² Obrázek *Na dvorečku* byl často otiskován.

⁷³ 1951 výstava Hollar. Cyklus byl často vystavován.

Karel Štika sám ve svém zralém věku se k tomuto cyklu staví poměrně kriticky, pokládá ho spíš za dílo slabších kvalit a přehnaně baladické. Sám o tom říká:

„Po volných grafických listech leptám svůj druhý cyklus *Milenci*,⁷⁴ trochu nezrale předčasný a poněkud vražedný. Význam alba nezvětšuje ani dvojí předmluva (Jana Šrobra a Josefa Chaloupky). Je to moje grafická práce nejslabší.“⁷⁵

Motiv milenců se v díle Karla Štiky vyskytoval opakovaně.[2] Práce s tímto motivem vznikaly již od studentských let. Suchá jehla *Milenci* provedena roku 1921, ale mnohem později byla použita v ilustraci, na titulním listě knihy *Hvězda na Východě* od Kaplického. Další suchá jehla *Předjaří* je rovněž s dvojicí milenců, s tímto motivem je také linoryt *Milenci* 1928, a přímo k cyklu leptů *Milenci* byly provedeny přípravné práce křídou, například *Milenců starost* 1928. Stejná dvojice milenců se i náhle objevuje i v cyklu *Cesty* z roku 1935.⁷⁶

V této době Štika vytváří celou řadu jednotlivých grafických listů. Lept, litografie, algrafie, linoryt, dřevoryt, suchá jehla, později pak dřevoryt – to byly grafické techniky Karla Štiky. Jako i ostatní grafici, příslušející k vlně sociální grafiky, neuplatňoval příliš akvatintu ani mezzotintu. V grafických cyklech a grafikách ze svého ‚období sociálního‘ preferuje hutnou a střízlivou techniku linorytu. Později, kdy často zobrazuje krajinu, dává v cyklech i v jednotlivých grafikách přednost rozněžnělé technice suché jehly. Rovněž realizuje některé cykly a listy v litografii a leptu, jak tomu bylo právě u cyklu *Milenci*. Příležitostně využívá i techniku algrafie, jak tomu je u cyklu *Janovec a žula*, který je ovšem ale až z pozdější doby.⁷⁷

Expresivnost grafických listů je po určitém vyhocení v cyklech *Almužna* a zejména *Milenci* vystřídána zobrazováním všedního dne obyčejných lidí. Tématem Štikových grafik v této době je ale také často krajina, často krajina předměstská, dotknutá znaky civilizace. Namátkou uvedu několik prací: linoryty *Tvrдый chléb* (1926), *Stavba vodovodu* (1926) s odpočívajícími dělníky, *Tulák* (1929), stojící pod vlakovým náspem, *Poledne* (1929) a suché jehly: *Roztloukání hrud* (1923), obrázek z vršovické

⁷⁴ ŠTIKA 1958b, 110.

⁷⁵ STEHLÍKOVÁ 1962, 61. Štika *Milence* macešsky odsuzuje.

⁷⁶ Rouček 1952, 76; výstavní katalogy z Štikových výstav; Kaplického *Hvězda* s titulním listem od Štiky byla vydána až 1974.

⁷⁷ Algrafie je grafická technika tisku z plochy, odvozená z litografie nahrazením litografického kamene ozrněnou hliníkovou deskou. Bližší vysvětlení technik podávám ve slovníčku na konci práce.

periferie nazvaný *U nádraží* (1924), *Ledování* (1924),⁷⁸ *Předměstí* (1924), *Kameníci* (1925), ale i venkovská *Melancholická krajina* (1923) od Příbrami a ani tehdy nesměla chybět petrovická krajina *Starý kříž u Petrovic* (1929) či *Krajina na Sedlčansku* (1929).

S koncem dvacátých let přicházejí první práce ilustrátorské a tvorba exlibris.

K pracím na objednávku patří i četné členské prémie pro Sdružení jihočeských výtvarníků: výše zmíněný linoryt *Tvrdý chléb* (1926), *Grafikova rodina* (1930), *Tiskárna* (1929), a jiné.⁷⁹ V této době tvoří i novoročenky. Vtipná novoročenka je *PF 1930*, kdy obrázek s dětskými pleny vlajícími na šňůře doprovází text, v kterém jsou pleny nazývané ‚rodinnými vlajkami‘.

⁷⁸ Zlatá Praha 1928/1929, 210.

⁷⁹ TOMAN 1950, 564–565, TOMAN/TOMAN 1955, 190.

5 Léta předválečná a válečná

5.1 Nová Paka

V roce 1933 se Štika vrátil do Čech, a to na reálku v Nové Pace, kde jako pedagog působil celých 15 let,⁸⁰ až do roku 1948. Tady strávil nejdelší dobu své pedagogické činnosti, tady prožil i smutná léta 2. světové války. Jeho vynikajícím žákem byl příští akademický malíř Miloš Pošar, který v Štikově ateliéru v Nové Pace soukromě pracoval i po maturitě, v době, kdy byl nasazen ve zbrojním podniku. Na Štikovo novopacké působení s láskou vzpomíná i jiný jeho žák, Vlastimil Vinter, výtvarník a tvůrce drobné grafiky, zejména exlibris. Karla Štiku uvádí při příležitosti vernisáže své výstavy (13. 5. 1979) jako svého pedagoga i regionální novopacký malíř Vladimír Holman.⁸¹

Tato doba je opět vyplněná vedle činnosti pedagogické pilnou prací grafickou.

Z roku 1933 je cyklus suchých jehel *Pět krajin*, cyklus tak trochu pro mne tajemný či utajený, protože je dnes patrně po soukromých sbírkách. Jednotlivé listy ve výstavním katalogu nebyly pojmenovány.⁸² Roku 1935 vzniká cyklus linoritů *Cesty*.⁸³ Ani tyto jednotlivé listy nejsou zvlášť pojmenované, jsou označeny pouze *Cesty I. – Cesty VI.* Cesty vedou z města někam do krajiny, po jedné z nich jde žena v šátku s dítětem, jinde jakýsi muž táhne po cestě vozík. Opět jsou připomenuta témata předchozích cyklů, milenci na cestě potkávají starého flašinetáře,^[4] který tu čeká u cesty na almužnu. A u jedné cesty sedí kdosi s notesem, snad sám grafik. V *Cestách* je o poznání méně hořkosti než v *Milencích*, více poezie. Stále vznikají i volné grafické listy. V roce 1942 vytváří i jímavou suchou jehlu *Zima s vránami*, kterou je možno pochopit jako symbol doby.⁸⁴ Je to obrázek nesmírně poetický, pošmourná zimní krajina s dvěma osamělým i stromy, na které útočí hejno vran.

⁸⁰ BAŘINA 2009. „Profesor Karel Štika patří mezi osobnosti, které se v Nové Pace nenarodily, ale během svého působení v letech 1933–1948 na místním reálném gymnáziu měl vliv na dění ve městě zásadní a nezapomenutelný. V roce 1945 vyšel v Nové Pace výbor z jeho ilustrací pod názvem *Básník a odboj*. Jeho práce jsou zastoupeny v Městském muzeu v Nové Pace. Věřím, že na tohoto vzácného člověka Nová Paka nikdy nezapomene.“

⁸¹ HOLMAN 1979, <http://www.jicinsko.cz/lsk/79/lsk792fr.htm>.

⁸² ŠTIKA 1961b; TETIVA 2003, 124; Rouček 1952, 77. Výstava v Petrovicích 1961. Na této výstavě cyklus vystaven, dnes patrně po soukromých sbírkách. Zmiňuje se o něm i Vlastimil Tetiva a Rudolf Rouček.

⁸³ Depozitář Národní galerie; KRAJNÝ 1957, nepag. Vystavovaný list je nazván *Cesta milenců*.

⁸⁴ HLAVÁČEK 1964, 21. *Zima s vránami* z r. 1942 uvádí celou skupinu listů, vzniklých v Nové Pace a tlumočících atmosféru válečné doby téměř až symbolickým způsobem. Stálé napětí, jež v těchto končinách na hranicích dvou národnostních oblastí bylo za okupace obzvlášť silné, vyladilo listům tragicky pochmurný ráz do dvojsmyslnosti jinotaje. Například suché jehly *Kamenitá cesta* (1942) a *Zima*

5.2 Knižní ilustrace

Od konce dvacátých let Karel Štika postupně ve své grafické práci přechází od cyklů a volných listů k ilustrování a ke grafické úpravě knih. Ilustrační tvorba má v Štikově díle velmi důležitý podíl. Realizoval kolem padesáti knižních ilustrací.

Karel Štika se ilustracím věnoval soustavně především v čtyřicátých letech, v době, kdy žil v Nové Pace. Ilustroval knihy českých autorů i překladovou literaturu. Knihy ilustroval nejčastěji dřevorytem, ale zcela neopouští ani litografii. Dřevoryty, kterými zdobí literaturu, jsou někdy velmi strohé, stylizované, jejich forma mi připomíná staré lidové svaté obrázky. Některé ilustrace jsou hodně potemnělé, až příliš černé.⁸⁵

Ilustroval různá díla pro edice *Amfora*, *Rozmarýn*, *Evropský literární klub (Elk)*, *Růžový palouček*, *Symposion* a jiné.⁸⁶

V letech bezprostředně před válkou a na počátku války ilustruje zejména knihy národních klasiků, jako určitý projev odboje a vlastenectví. V tomto duchu lze chápat i dřevoryty inspirované díly Karla Hynka Máchy – soubory ilustrací k Máchově *Krkonošské pouti* a k soukromému vydání *Máje* pro Bedřicha Beneše Buchlovana byly ovlivněny postojem k tehdejší události. Štikovy trochu pochmurné a strohé dřevoryty odpovídají tragedii Máchovy básně i pochmurnosti doby. V letech před válkou a na počátku války byl Máchův *Máj* jako manifestace české kultury opakovaně vydáván a inspiroval k ilustrování mnoho vynikajících výtvarníků: Cyril Bouda, Jan Konůpek, Karel Svolinský, Karel Souček, Antonín Strnadel, Jindřich Štyrský, Jan Zrzavý, Antonín Procházka, Karel Štěch a mnohé další.

Manifestací vlastenectví bylo i vydání *Písní z bašty* od Josefa Václava Friče. V této napjaté době je ve sborníku Hollar zveřejněn jako symbol nezlomeného českého národa Štikův dřevoryt k Fričovým *Písním z bašty*.⁸⁷ Postava Josefa Václava Friče před vlající vlajkou třímá knihu a meč. Tento dřevoryt byl později po válce použit na poštovní známce.

v městečku (1944).

⁸⁵ Tak se mi jeví ilustrace k dílům Jindřicha Šimona Baara, k *Trhanům* Jana Nerudy nebo k *Nemodlenci* od Karoliny Světlé.

⁸⁶ TOMAN 1950, 564–565, TOMAN/TOMAN 1955, 190, <http://www.jib.cz/>, jednotlivé tituly.

⁸⁷ ŠTIKA 1939b, 40–41.

Počátkem válečných čtyřicátých let vznikly také dřevoryty ilustrující Komenského *Labyrint světa a ráj srdce*.^[6] Ve týchž letech vytvářel dřevoryty k Nerudovým *Trhanům* a *Zpěvům pátečním*, na kterých pracoval v letech 1943–1945. Tyto dřevoryty navracejí diváka k Štikovu období sociální grafiky, tématem i zpracováním.⁸⁸

Šesti dřevoryty doprovodil v poválečných letech cyklus *Básník a odboj* (1945).

Karel Štika bral své poslání ilustrátora velmi vážně, velmi odpovědně a s pokorou, jako společné dílo spisovatele a výtvarníka. O této práci po letech pěkně píše ve sborníku Hollar úvahu, nazvanou *Ilustrátor*.⁸⁹ Také v příspěvku *Členská výstava ilustrací a cyklů v Hollaru* se zamýšlí nad smyslem ilustrací a oponuje názoru, že ilustrování je cosi méně uměleckého než volná grafika a volná kresba.⁹⁰

Ve této své úvaze píše:

„Ilustrace má jinou povahu než dílo malířské, obrací se k divákovi jako ke čtenáři, vypráví naléhavěji o něčem, vycházejíc z předmětu, z obsahu. Tento předmět bývá často rozvíjen, obměňován nebo nazírán z několika hledisek, rozvíjen v několik čísel, listů, tak vzniká cyklus, přirozená ctižádost každé grafické řeči. Grafik myslí v cyklech, myslí ilustračně, toť vypravěč s tužkou (s perem, štětcem, jehlou, rydlem) v ruce.“

Z roku 1948 je soubor Litografií k Hlaváčkově sbírce *Pozdě k ránu*.⁹¹ Litografie jsou jakoby nadýchané, je v nich kouzlo a lehkost. Snivé a trochu tajemné Hlaváčkovy verše jsou těmito zasněnými litografiemi poeticky doplněny.

Štika sledoval odezvu čtenářů na své ilustrace, zúčastňoval se společných výstav ilustrací, chodil na besedy ilustrátorů se čtenáři.⁹²

V některých případech spolupracoval i na návrhu vazby a grafické úpravě knihy. V závěru své práce uvádím seznam Štikou ilustrovaných knih.

⁸⁸ Dřevoryty jsou uloženy v depozitáři NG, nenašla jsem však v žádném seznamu vydaných titulů, kdy a zda vůbec byly Nerudovy knihy se Štikovými ilustracemi vydané.

⁸⁹ ŠTIKA 1951c, 76–85.

⁹⁰ ŠTIKA 1952, 49; MATĚJČEK 1935, 15–24.

⁹¹ Soubor litografií je v depozitáři Národní galerie.

⁹² KOVAŘÍK 1957. Například v pražské galerii Fronta ve Spálené ulici.

5.2.1 Bibliofilie a exlibris

Kromě ilustrací pro širší čtenářskou obec Karel Štika často přispíval svými grafickými listy do knih vydávaných v malých sériích pro sběratele krásných tisků. Byly to malé edice, které vydávali Bedřich Beneš Buchlovan, Arno Sáška, Arne Novák, Josef Hladký, Emil Pacovský, Spolek českých bibliofilů, Spolek bratislavských bibliofilů a další. Edice měly i krásná jména, například *Veraikon*, *Rozmarýn*, *Kytice* či edice s poetickým názvem *Vitrinka na krásné knihy, vazby a jiné hezké věci*.⁹³ V padesátých letech vydával bibliofilské výtisky *Klub socialistické kultury*. Publikace byly vydávány s podepsanými dřevoryty (nebo jinými grafickými listy) ve velmi malých nákladech. Takto byly vydány již zmíněné tituly *Máj* nebo *Pozdě k ránu*.⁹⁴ V edici *Kytice* byly vydány Havlíčkovy *Tyrolské elegie*, Spolek českých bibliofilů vydal na ručním papíře publikaci Václava Černého *Dantovský medailon*, kde Štikův portrét básníka na předsádce vychází ze známého portrétu od Sandra Botticelliho. Karel Štika rovněž přispíval do časopisu *Bibliofil*.

Nelze si nepovšimnout Štikova podílu v grafice nejmenších rozměrů, v tvorbě exlibris,⁹⁵ což ostatně úzce souvisí s oblastí knižní ilustrace. Od roku 1921 do roku 1946 vytvořil 33 realistických exlibris dřevorytem, linorytem, zinkografií. Česká grafika v oblasti exlibris je tradičně uznávaná mezi odborníky a sběrateli.⁹⁶ Štika měl údajně některé stálé zákazníky k odběru exlibris, jak o tom svědčí poněkud zatrpklý dopis Josefa Váchala grafikovi a sběrateli Ctiboru Šťastnému z roku 1953.⁹⁷ Štikovy exlibris jsou v mnohé soukromé sbírce, opakovaně se objevují v antikvariátech, na aukcích a v kamenných i internetových galeriích. Karel Štika byl členem Spolku sběratelů a přátel exlibris. Klub sběratelů exlibris ve svém časopisu vzpomenu Štiku článkem Jiřího Nedomy *Grafikovo nedožité sté výročí narození* v roce 1998.⁹⁸ Malý soubor Štikových exlibris je v depozitáři Uměleckoprůmyslového muzea v Praze.

⁹³ Webové stránky Národní knihovny a portálu Jednotná informační brána, hledání v jednotlivých titulech.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ VENCL 2000, 115.

⁹⁶ DVORÁK 1979, 5–8.

⁹⁷ VÁCHAL 1953, <http://www.vachal.cz/ukazky/kuszvance.htm>.

⁹⁸ NEDOMA 2008, 13–15. Spolek sběratelů a přátel exlibris, vzniklý v roce 1918, se významně podílí na propagaci exlibris a jejího sběratelství. Pro své členy vydává časopis, čtvrtletník *Knižní značka*, který vychází v papírové i elektronické podobě.

6 Léta po 2. světové válce

V roce 1948 se Štika již natrvalo vrátil do Prahy. Konečně mohl vyučovat v Praze. Na to vzpomíná tehdejší student Jiří Nedoma:

„Měl jsem to štěstí na konci jeho kantorské dráhy být jeho žákem na smíchovském Drtinově reálném gymnáziu.“⁹⁹

V této době dále vznikají díla na objednávku, ilustruje řadu knih. Vytváří exlibris, novoročenky. Mezi díly na objednávku jsou některá díla, charakteristická pro léta komunismu. Je to kupříkladu série grafických listů s portréty významných sovětských balneologů pro Balneologický ústav lékařské fakulty UK,¹⁰⁰ či malý dřevoryt z roku 1951, na kterém je zobrazena žena se snopem a se srpem a muž nesoucí přes rameno motyku podobnou kladivu, dílo pro společný cyklus určený do Českých Budějovic.¹⁰¹ Přesto ale výstavy byly obesílány jen díly starého data nebo díly novými, ale s neangažovanými tématy.

V době po 2. světové válce Karel Štika navrhl několik poštovních známek. Jedna z nich vycházela z jeho válečné ilustrace k Fričovým *Písňím z bašty*. Další známky byly podle Štikových portrétů Jana Nerudy, Janka Jesenského a Jiřího Wolкера.¹⁰² Štika sám se o známky zajímal celý život, jak o to svědčí i spolupráce na katalogu známek podle návrhů Maxe Švabinského a Štikova knížka *Filatelista filatelistům*.¹⁰³

V roce 1967 Karel Štika dostává společenské ocenění, je jmenován Zasloužilým umělcem.

6.1 Krajinář

V poválečných letech Karel Štika pokračuje, vedle děl na objednávku, dál ve volné grafické práci. Námětem je mu nyní nejčastěji krajina. O svém malování v krajině

⁹⁹ Týž 2008, 15.

¹⁰⁰ Hollar 1952, 95. Osobní zprávy, grafik zároveň s touto zakázkou pracuje na dřevorytech ze Sedlčanska pro Stehlíkovu Zemi zamyšlenou.

¹⁰¹ Hollar 1958, 89. Tento dřevoryt byl zveřejněn až po několika letech.

¹⁰² Návrhy známek jsou v depozitáři Národní galerie.

¹⁰³ ŠTIKA 1937.

rád říkal: „Pohled do dálky dává duši sílu.“ Skici v plenéru dělá nejčastěji technikou lavírované tinty.

V padesátých a šedesátých letech vzniká velké množství krajinek pracovaných technikou lavírované tinty.¹⁰⁴ Pro práci v plenéru a k zachycení bezprostřednosti okamžiku je to ideální technika. Vzhledem k tomu, že Karel Štika se po krajině pohyboval pěšky, je výhodou v použití této techniky snadná přeprava kreslicích prostředků a rychlá příprava k práci. Zprvu lavírované krajiny převádí do konečné podoby v některé grafické technice, postupem času jsou jeho lavírované tinty finálními pracemi. Příležitostně využívá perokresbu i kresbu štětcem tuší a kresbu uhlem.

Krajinářskou etapu předjímá koncem čtyřicátých let cyklus *Krajem kamenů* (někdy se v literatuře uvádí název *Krajem kamenitým*).^[9] Je to hold krajině kolem Petrovic, krajině, kde začal malovat již jako student středoškolák. Cyklus sestává z patnácti grafických listů, pracovaných technikou suché jehly.¹⁰⁵ Cyklus vznikl v letech 1948–1949.

Tento cyklus je v oboru ztvárnění krajiny jedno ze stěžejních Štikových děl. Obsahuje listy: *Cesta s tarasem*, *Rybník*, *Kříž u Obděnic*, *Opuštěný lom*, *Pod Kuničkem*, *Suchý strom*, *U silnice*, *Bratřejovská draha*, *Cesta do vrchu*, *Konec léta*, *Kolem lesa*, *Rozcestí pod Skoupým*, *Navečer v polích*, *Černý rybník*, *Večerní oblaka*.

Krajina je podána realisticky a zároveň velmi poeticky. Působení krajiny Petrovicka je zdůrazněn jakýmsi pocitem melancholie, snad i pocitem opuštěnosti. Často je znázorněna polní či úvozová cesta, snad reminiscence na cyklus *Cesty*, či prostě proto, že zobrazovanou krajinou vede tolik osamělých cest. Na některých listech je krajina doplněna postavou a tím je ta osamělost ještě prohloubena. Dýchá na diváka z těch listů důvěrný pocit domova a jakýsi pocit smutku a radosti zároveň.

Dalším cyklem z této doby je cyklus algrafií *Janovec a žula* z roku 1950–1951.¹⁰⁶ Také tento cyklus je vyjádřením grafikova obdivu k Petrovicku, k žulovým kamenům, viklanům a tarasům a k obyčejné kráse janovcových porostů. Cyklus měl být

¹⁰⁴ Lavírovaná tinta je rozmývaný tekutý kreslicí prostředek, nejčastěji tuš či směs tuše s modří, čímž vzniká modrošedý tón. Štikovy oblíbené výtvarné techniky blíže popisují ve kapitole na konci práce.

¹⁰⁵ V depozitáři Národní galerie.

¹⁰⁶ LORIŠ/STEHLÍK 1951, nepag.

pokračováním *Kraje Kamenitého*, ale z plánovaných dvanácti tisků bylo uskutečněno pouze šest.¹⁰⁷ Cyklus algrafíí byl vystaven kupříkladu v roce 1951 na výstavě v Hollaru, či 1957 na výstavě v Českých Budějovicích, ale v současnosti je patrně rozptýlen po soukromých sbírkách. V Národní galerii ani jinde jsem tyto grafiky neviděla. Tak jako tomu bylo u cyklu *Cesty*, ani v tomto cyklu nejsou v katalogu jednotlivé listy pojmenovány.

Karel Štika realizoval ještě několik menších krajinných cyklů, jako *Šárka* či *Povltaví*.

Šárka je cyklus šesti lavírovaných tint z pražské Šárky. Listy (z roku 1954) byly 1955 vystaveny na výstavě v Umělecké besedě po názvy *Šárka I.–VI.*¹⁰⁸ Z roku 1959 je dřevoryt *Divoká Šárka*, vystavený 1961 na výstavě v Petrovicích.¹⁰⁹ V Národní galerii jsou dvě lavírované tinty z roku nazvané *Divoká Šárka*, s realisticky zpracovaným námětem.

6.1.1 Vltavská akce

V padesátých letech Karel Štika navazuje na své předchozí krajinářské cykly cyklem *Povltaví*, což je soubor suchých jehel. *Povltaví* bylo Štikovým ohlasem na akci pro výtvarníky počátkem padesátých let.¹¹⁰

Vltavská akce byla vyhlášena Svazem československých výtvarných umělců jako úkolová akce ztvárnit břehy Vltavy ještě před zatopením míst budoucích přehradních jezer. Dala podnět celé široké obci českých výtvarníků. Starší i mladší umělci tehdy ztvárnili při svém delším pobytu v krajích kolem Vltavy stav před zatopením.¹¹¹

Měla být zachycena místa, kde se plánovala velká vodní díla a kde se počítalo s vystěhováním a zničením vesniček a s naprostou změnou okolí. Štika tehdy přispěl cyklem *Povltaví*, který obsahoval grafické listy vytvořené technikou suché jehly.

¹⁰⁷ HLAVÁČEK 1964, 21.

¹⁰⁸ STEHLÍK 1955, nepag.

¹⁰⁹ ŠTIKA 1961b, nepag.

¹¹⁰ HLAVÁČEK 1964, 20–21, 107.

¹¹¹ MALÁ 2006, 78. V roce 1953 se v Praze konala hromadná výstava nazvaná *Povltaví* v obrazech českých malířů. O této výstavě jsem marně jsem hledala jakýkoliv katalog o místě konání.

„Soustředil se k několika nejcharakterističtějším motivům, podtrhuje melancholické zajištění přírody v nostalgické vzpomínce na starou řeku.“¹¹² Jména listů: *Vltava u Slap – Záhoří*, 1952; *Vltava u Moráně I.*, 1953; *Vltava u Moráně II.*, [10] 1953; *Vltava u Živohoště*, 1953.¹¹³

K listům existují přípravné plenérové práce, malované lavírovanou tintou. Byly vytvořeny na místech, jež byla určena k zaplavení vodami dnešní Slapské přehrad. Některé z nich jsou v majetku Národní galerie. Jsou to: *Slapy – Záhoří*, 1952; *Živohošť*, 1952; *Županovice*, 1952; *Zrůbek - Hříměždice I.*, 1953; *Zrůbek - Hříměždice II.*, 1953.

Akce se zúčastnilo mnoho dalších výtvarníků, například jiných bývalých Štikův žák z Nové Paky Miloš Pošar s cyklem *Vltavská krajina*, kde zachytil mimo jiné i motivy z okolí Zbraslavi. Miloš Pošar později předvedl své ‚vltavské‘ obrazy na výstavě *Poslední obrazy z Povltaví*, v Alšově síni Umělecké besedy v Praze 24.1. – 17.2.1957 a Karel Štika se poměrně obsírně rozepisuje o této povltavské akci v slovním doprovodu výstavy. Zde jen malý úryvek Štikova doprovodného textu k této výstavě:

„Daleko široko od toku řeky se rozprostírá země podmanivé prostoty a členitosti. Malíř, který sledoval proměňavý proud, povahu řečiště a výrazné obrysy břehů u Těchnic, u Zlákovic, na Moráni, vidí chalupy samot přitisknuté k svahům a cesty kolem nich, chudou stafáž v podobě jednoho, dvou zvířat, klidnou, nebo zvichřenou oblohu, která všechno harmonizuje. Ani zde nejsme daleko od příznačné melancholie vltavské.“¹¹⁴

Akce se také účastnil Štikův přítel a bývalý spolužák z grafické speciálky Alois Moravec,¹¹⁵ který přispěl šesti lepty série *Povltaví*, například *Vltava u Slap*, *Vltava u Červené*, *Vltava v Županovicích*.¹¹⁶ Dalšími účastníky byli například malíři Ladislav Čepelák s několika pracemi (například *Vltava u Kamýku*, *Stará usedlost*, *Vltavský břeh*) a rovněž Pavel Sukdolák,¹¹⁷ například s kresbou uhlem *Cesta ze Zlákovic*. Sukdolák a

¹¹² HLAVÁČEK 1964, 21.

¹¹³ Depozitář grafické sbírky NG v Paláci Kinských.

¹¹⁴ ŠTIKA 1957b nepag. Katalog k výstavě Miloše Pošara.

¹¹⁵ ŠTIKA 1951d. Štikův katalog k Moravcově výstavě.

¹¹⁶ HLAVÁČEK 1964, 20.

¹¹⁷ Ladislav Čepelák (1924–2000), studoval na AVU Praha V. Rady, V. Silovského, V. Nechleby a J. Želibského. Pavel Sukdolák *1925, studoval na AVU u C. Boudy, V. Silovského.

Čepelák svoje ‚vltavské obrazy‘ vystavovali roku 1957 v galerii Hollara na výstavě *Povltaví*.¹¹⁸

Jako prostředky ke ztvárnění povltavské krajiny si Štika i druzí umělci zvolili klasické kresebné a grafické techniky. Jak Karel Štika, tak výše zmínění výtvarníci pojali celou akci v tom pravém smyslu jako dokument, realisticky. Přece však právě ze Štikových suchých jehel pod realistickým povrchem proniká určitý smutek vyjadřující obavy z budoucích změn krajiny kolem řeky, z připravovaného zatopení líbezné krajiny.

Později Karel Štika píše úvodní slova ke katalogu povltavských obrazů Miloše Pošara. Při čtení mne napadá, že vlastně mluví o svých vlastních obrazech, o svých vlastních pocitech při jejich malování. Na povltavských obrazech je zřejmý ‚elegický tón, vytrvalá melancholičnost krajiny‘. O kus dále píše:

„Krajina jako předmět výtvarného zájmu způsobuje, že se s ní člověk sžívá, dává jí na sebe působit co nejuvěrněji a její podobu nakonec vyslovuje. V tom vyslovení podoby určité krajiny není nic z pouhého trpného přijímání podnětu. Umělec se tím přiznává k smutku nad jednou zanikající krásou, jíž by chtěl svými obrazy složit jakýsi chvalozpěv.“¹¹⁹

6.1.2 Petrovicko

„*Kraj zapadlý mi v srdci leží*“.

Těmito verši Antonína Sovy je uvedena výše zmíněná publikace Ladislava Stehlíka s dřevoryty Karla Štiky *Obděnická pouť*, která je věnovaná krajině a lidem na Petrovicku.

Kraj kolem Petrovic byl pro Štikovo umění inspirací na celý život. Už jedno z prvních dílek Štikových, perokresba Petrovic, která byla zveřejněna roku 1917 v časopise Světozor,¹²⁰ naznačovala okouzlení tímto krásným koutem Čech. V kresbách i

¹¹⁸ ROUČEK 1957, 182–183.

¹¹⁹ ŠTIKA 1957b nepag.

¹²⁰ Světozor č. 21, ročník XVIII, nepag.

grafických listech se k Petrovicu vrací opakovaně a průběžně po celý život.¹²¹ Krajina od Sedlčan až k Milevsku, a nejvíce právě na Petrovicu, je typická svými žulovými balvany. Balvany jsou většinou ve skupinách, ojediněle jsou vidět osamělé majestátní solitéry. Některé balvany úctyhodně obrovské či bizarních, zajímavých tvarů. Pro tuto krajinu jsou rovněž typické remízky, háječky, vzniklé vprostřed polí v místech, kde se kvůli kamenům nedalo orat. Okolo těchto balvanů roste většinou pár břízek, borovic, někdy planá třešeň ptácnice a pro krajinu tak typický janovec. Někdy jsou zde navrženy jako mohyly menší kameny, které lidé vybírali po dlouhá staletí z polí, kde se tyto kameny snad „rodily“. Remízky jsou pastvou pro oko malíře krajináře. Staré polní a úvozové cesty jsou leckde lemovány žulovými tarasy. Šedá žula balvanů je někdy matná a tmavá, jindy se v slunci leskne do stříbrna a zrovna tak se mění šed' oblohy. Štika rád používal na ztvárnění těchto šedí ve své plenérové malbě jako své oblíbené medium lavírovanou neutrální tintu, která svou namodralou šedivostí žulový kraj dobře vystihovala.¹²² Tento kresebný prostředek jen málokdy změnil na rozmývanou či lépe lavírovanou sepii, a pak dostala krajina na obraze zlatavou podvečerní náladu.

Štika o své lásce k této krajině vyprávěl Františku Dvořákovi, který jeho slova použil v publikaci *Pražské ateliéry*.¹²³

„Karel Štika se po léta vrací do krajiny, v níž se ani nenarodil, ani tu nebyl vázán svým povoláním, ale jezdí jediné sem, i když se důvěrně sžil s krajem Českého ráje a poznal dobře i Slovensko. Sám rodák smíchovský, našel si v Sedlčansku zemi, která dala umělci program a naplnila jeho život štěstím. Sám o tom vypráví, že je to rodová záležitost a že se každoroční cestou na Sedlčansko vrací do kraje svých předků. Je vůbec krásnější svět nepoznamenaný naším mládím? Jako malíř-grafik dává Sedlčansku vědomě a uvědoměle přednost pro jeho „nesmírnou výtvarnost“, ale zdá se, že přece jen rozhodují ony vzpomenuté důvody citové. Je to převážně, ne-li výhradně, nepřilíš široké okolí Petrovic u Sedlčan, útvar žulový s táhlými kopci na obzoru, lesy a lesíky většinou borové, s „drahami“ (obecní pastviny) a nevýnosnými políčky, málo luk, plavé kamenité cesty s „tarasy“, sem tam rybník nebo vysychající rybníček, všude kolem do země jakoby vrostlé balvany i volně ležící, až obrovité viklany (Vrškámen, Husova kazatelna aj.),

¹²¹ Už z dvacátých let suché jehly *Starý kříž u Petrovic* (1929), *Krajina na Sedlčansku* (1929).

¹²² Viz poznámka v kapitole Krajinář.

¹²³ DVOŘÁK 1961, 79–80.

zaoblené jak zkamenělé velryby, a nad tím vším vždy harmonické, dokonale slohové nebe.“

Z této doby je pěkný příspěvek Arsena Pohribného v Hollaru, kde píše o své návštěvě u Štikových v Petrovicích.¹²⁴

Také Ladislav Stehlík často zajížděl za Štikou do Petrovic. Jejich společným dílem a společnou oslavou krajiny je bibliofilský tisk *Obděnická pouť*,^[8] kde Karel Štika přispěl k textu Ladislava Stehlíka osmi dřevoryty.¹²⁵ Dřevoryty v této publikaci zobrazují krajinné náměty okolí Obděnic.¹²⁶ Jsou tu použity Štikovy dřevoryty: *Vrškámen*, *Obděnice* malý a velký obrázek, *Vysoký Chlumec*, *Petrovice*, *Boží muka*, *Stará stodola*. Použití dřevorytů pro ztvárnění krajiny dodává této knize starobylý vzhled. Publikace je uvedena citátem z veršů Antonína Sovy „Kraj zapadlý mi v srdci leží...“.

Ve srovnání s dřívějšími dřevoryty, kterými Štika ilustroval předchozí knihy, jsou popisné a více realistické.

Ladislav Stehlík v *Obděnické pouti* o Karlu Štikovi říká:

„S pravidelností jak rozkvétá kaštan nad roubenou Pavlíkovic stodolou nebo janovec u Kunička, si každoročně udělá svoje „lavírky“ a promyslí nový pracovní úkol.

Vraťme se do těchto končin, za milým přítelem, který není žádným nerudou, ale člověkem rozverného vtipu a veselí. Ať si šťastně kreslí kamenitá draha s rybníkem Velátem u Bratřejova, se strakatými kravami, nebo tolikrát už prokreslené Kuničko a všechny tiché obzory petrovické krajiny!

Šťastný, kdo jako on umí rozdat tolik lásky – šťastný, kdo si tady jako on může chodit a tvořit s vroucím díkuvzdáním.“¹²⁷

O Štikově působení na Petrovicu se tento Štikův přítel, básník, spisovatel a výtvarník Ladislav Stehlík zmiňuje v několika dalších dílech. Jsou to knihy „*U Krbu*“ a „*Země zamýšlená*“ a dále statí ve sborníku Hollar: „*Jižní Čechy v naší grafice*“.¹²⁸

¹²⁴ POHRIBNÝ 1958a, 17–18.

¹²⁵ STEHLÍK 1954b, 23–25.

¹²⁶ Obděnice je malá obec na Sedlčansku, nedaleko Petrovic. V románském kostele náhrobní deska Jakuba Krčina.

¹²⁷ STEHLÍK 1954b, 23–25; STEHLÍK 1986, 292–293.

Ladislav Stehlík spolupracoval při přípravě Štikových výstav, psal průvodní texty do katalogů k jeho výstavám.¹²⁹ Někdy doprovázel úvodní slovo v katalogu svými básněmi, inspirovanými obrazy Karla Štíky.¹³⁰

Krajinářskou Štikovu kolekci na výstavě členů SČUG v Hollaru v roce 1957 oceňuje František Dvořák:

„Karel Štika zde vystavuje soubor půvabných lavírovaných kreseb ze Sedlčanska, přímo hymnický cyklus opěvující krásu kraje, jež si zamiloval.“¹³¹

Postupně, s přibývajícím věkem, Karel Štika opouští práci na grafických listech. Jako důchodce se věnuje malování především o prázdninách na Petrovicku.

„Prakticky se nepohybují na větším teritoriu než dva čtvereční kilometry (nedovoluje mi to ani moje nemoc), ale i kdybych byl mobilnější, myslím, že bych se takhle soustředil a oprostil. Moje lavírované kresby nejsou jen uvolněním po ‚řeholi ilustračního dřevorytu‘, ale záležitost malířská: cítím, že maluji neutrální tintou v tónině modravé šedi. Konečně se mi zdá, že to, co dnes dělám, není plenér, ale jedna pozapomenutá česká krajina, již jsem snad objevil.“¹³²

Petrovičtí občané starší generace na Karla Štíku dodnes vzpomínají, mnozí vlastní některou jeho lavírovanou kresbu petrovického okolí. Zdejší lidé mají jeho obrázky rádi nejen proto, že to byl jejich ‚pan profesor‘, především proto, že Štikovy obrazy jsou jim blízké námětem známé krajiny, srozumitelným provedením, zejména však jejich srdcím. Důkazem toho byla malá výstava v petrovické knihovně, kterou si petrovičtí občané sami připravili a která se konala v zimě 2008/2009. Na výstavě bylo vystaveno několik grafik a tint ze soukromých sbírek obyvatel Petrovic, zejména ale různé zapsané vzpomínky na Karla Štíku.

¹²⁸ STEHLÍK 1986, 292–293; STEHLÍK 1954a, 99.

¹²⁹ Ladislav Stehlík připravoval katalogy nebo spolupracoval při přípravě katalogů i pro několik dalších výtvarníků, zejména, pokud se výstavy týkaly oblasti Jižních Čech. Například: Alois Moravec, Karel Miller, Mikoláš Aleš, Antonín Smažil a další.

¹³⁰ STEHLÍK 1951 nepag., báseň Karlu Štikovi; STEHLÍK 1955 nepag., báseň *Milenci* inspirovaná Štikovým stejnojmenným grafickým cyklem.

¹³¹ DVOŘÁK 1957, 30–33.

¹³² DVOŘÁK 1961, 79–80.

6.1.3 Lavírované kresby krajiny

Jak vyplývá z předchozího textu, jedinečnou kapitolu v umělcově životě tvoří krajinomalba, možná bych snad mohla použít termín kresba krajiny, neboť se jedná o vesměs kresebné techniky použité ke ztvárnění krajiny na Sedlčansku a hlavně kolem městyse Petrovic. Důvodů, proč se Karel Štika stále více dával přednost volné kresbě před grafikou, bylo jistě víc. Jistě tu však velkou roli hrály zdravotní obtíže, protože měl klouby na rukou znetvořené revmatismem.¹³³

V posledních letech umělcova života byly právě tyto obrazy několikrát vystaveny, jak je zjevné z několika dochovaných katalogů výstav. Dataci vystavovaných lavírovaných kreseb je bohužel možné zjistit jenom z málokterých katalogů, často jsou přesně popsány a datovány vystavené grafiky, cykly a ilustrace, ale kresby jsou hromadně označeny jako lavírované kresby z Petrovicka.

Dataci mají lavírované kresby v katalogu z výstav:

České Budějovice a Hluboká nad Vltavou, 1957,¹³⁴ Praha, Hollar, 1951,¹³⁵ Umělecká beseda 1955.¹³⁶

V Hollaru 1973 byly kresby sice vystaveny, ale jsou hromadně popsány jako lavírované kresby ze Sedlčanska, obdobně v Petrovicích 1961.¹³⁷

Na dalších výstavách kresby buď nebyly, nebo k výstavám není seznam vystavovaných prací. Například v Liberci 1979 byla pouze grafika a ilustrace, z výstav v Nové Pace 1988 a v pražském Hollaru 1998 není seznam prací.

Řada těchto krajin, nejčastěji malovaných lavírovanou neutrální tintou, byla vystavena v roce 1955 na výstavě Karel Štika: Lavírované kresby z let 1948–1954 v Alšově síni Umělecké besedy v Praze.

Jejich zastoupení v Národní galerii je poměrně veliké, celkem v počtu 36 kusů.

¹³³ ŠTIKA 1959a, 18; STEHLÍKOVÁ 2009, 84.

¹³⁴ KRAJNÝ 1957 nepag.

¹³⁵ LORIŠ/STEHlíK 1951 nepag.

¹³⁶ STEHLÍK 1955 nepag.

¹³⁷ ŠTIKA 1961 nepag.

Další, poměrně velké množství – 54 kreseb – lavírovaných krajin je v Alšově jihočeské galerii. U všech je určena technika i datum. Většinou jde o lavírované tinty z přelomu padesátých a šedesátých let. Je zde i několik děl z počátku let sedmdesátých.

Nezjištěný počet děl je v soukromých sbírkách.

Právě těmito obrazy se Štika zapsal do srdce svých spoluobčanů, zejména na Petrovicku. Ve srovnání s expresivní tvorbou z doby autorovy sociální grafiky působí tyto práce uklidňujícím dojmem. Snad lze přijmout i názor Davida Chaloupky, který v recenzi k retrospektivní Štikově výstavě v roce 1998 napsal:

„Kresby v technice lavírované perokresby jsou technicky dobře zvládnuté, ale introvertní a nevýbojné, ve větším množství monotónně působící.“¹³⁸

Když jsem si prohlížela v depozitáři větší množství těchto lavírovaných krajin v jejich jednotné modrošedé barevnosti, měla jsem podobný dojem jednotvárnosti, monotónnosti. Ovšem záměrem výtvarníka patrně jistě nebylo soustřeďovat obrazy v depozitáři, ale jednotlivými díly potěšit lidi v jejich domovech nebo je vhodným způsobem rozvěsit v některé galerii.

¹³⁸ CHALOUPKA 1998, 3.

7 Spolková a publikační činnost

7.1 Výtvarné spolky a sdružení

Karel Štika byl členem několika výtvarných spolků a sdružení. Byl členem Umělecké besedy, členem spolku Sběratelů a přátel exlibris.¹³⁹ Byl zakládajícím členem Sdružení jihočeských výtvarníků.¹⁴⁰ Karel Štika byl členem ustavujícího výboru, Sdružení ještě téhož roku připravilo vánoční výstavu. Pro výtvarníky rozptýlené na různých místech jižních Čech mělo sdružení velký význam. Pro Sdružení jihočeských výtvarníků pomáhal několikrát připravovat ročenku, sborník *Práce*.¹⁴¹ S jejich pomocí Štika mohl, jako mladý neznámý grafik, v dvacátých letech realizovat vydání svých cyklů *Cesty a Pět krajin*.¹⁴²

Především však byl členem Sdružení českých umělců grafiků (SČUG) Hollar¹⁴³. Se sdružením Hollar vystavoval od roku 1926 jako host, od roku 1932 pak jako řádný člen sdružení pravidelně na členských hromadných výstavách.¹⁴⁴ V poválečných letech pracoval v redakci sborníku Hollar, nějakou dobu řídil činnost tohoto sborníku. V letech 1953–1956 byl předsedou sdružení Hollar.

7.2 Výtvarný teoretik

Karel Štika nebyl pouze tvůrčím umělcem v oblasti výtvarné, nýbrž i velmi zdatným spisovatelem či snad přinejmenším schopným publicistou. Jeho příspěvky je

¹³⁹ NEDOMA: Vzpomínka na malíře a grafika Karla Štiku. In: Knižní značka 1, 2008, 13–15.

¹⁴⁰ RADA 1992, 115.

¹⁴¹ FLEISCHNER/CHOCHOLA/ŠTIKA 1934, ŠTIKA 1941.

¹⁴² TETIVA 2003, 124–125. Sdružení bylo založeno 1925, jeho činnost trvala do roku 1949. Vlastimil Tetiva se v tomto příspěvku zamýšlí nad příčinami, proč mladí absolventi Akademie spolek zakládali. O Štikově aktivitách říká: ‚Zde se osvědčil především Karel Štika, umělec rozsáhlých vědomostí a velkého přehledu o domácím i světovém uměleckém dění. Byl iniciátorem ediční práce...‘

¹⁴³ <http://www.hollar.cz/> Sdružení českých umělců grafiků HOLLAR, kterému galerie patří, bylo založeno v roce 1917. Sdružení si dalo do štítu jméno nejslavnějšího rytce Václava Hollara (1607–1677). Zakládající členové byli převážně žáci Maxe Švabinského, který od r. 1910 vedl speciální ateliér grafiky na pražské Akademii výtvarných umění. Sborník Hollar byl vydáván od roku 1923. Od založení až do dnešního dne jsou za členy přijímáni profesionální tvůrci na základě nejvyšších uměleckých kritérií. Činnost SČUG HOLLAR byla od roku 1972 do roku 1989 komunistickým režimem zakázána, po listopadu 1989 byla obnovena. Bohužel, v letech, kdy byla činnost spolku režimem zakázána, se kamsi poděl spolkový archiv. Je to nenahraditelná škoda. Mohl to být cenný zdroj informací.

¹⁴⁴ Většina literatury uvádí rok vstupu do Hollara 1932, tomu však neodpovídá údaj v rubrice Oznámení sborníku Hollar 1937, 187, kde je uvedeno, že na členské výstavě SČUG Hollar v listopadu 1937 v Obecním domě mezi jinými jako host vystavoval Karel Štika.

možno najít v mnoha číslech Hollara. Byl obdařen schopností krásného jazyka, obdivuhodné slovní zásoby. Kromě vyučování na středních školách přednášel o umění pro veřejnost.

Jeho činnost teoretická v oblasti výtvarného umění a estetiky úzce souvisí s jeho spolkovým působením. Štika psal mnohokrát úvodní slova k výstavním katalogům a k vernisáži výstav některých svých kolegů. K výstavním katalogům i k vernisážím výstav napsal medailónky Jaroslava Švába, Aloise Moravce, Jaromíra Strettiho-Zamponiho, Miloše Pošara, Karla Millera a mnoha dalších. Rovněž napsal odbornou stat' do katalogu *Poštovní známka v díle Maxe Švabinského* a v katalogu výstavy *Česká grafika XIX. století* poměrně velmi rozsáhle popisoval cestu, kterou se česká grafika vyvíjela a osamostatňovala.

Opakovaně připravoval úvodní slova pro katalogy ke skupinovým výstavám členů Hollaru. Bylo to zejména v době padesátých let, kdy se již natrvalo usadil v Praze a působil v SČUG Hollar.

Kromě toho často publikoval různé články, úvahy a zamyšlení ve sborníku Hollar.

Do Hollara občasně přispíval, ještě když žil v Nové Pace. Z konce třicátých let to jsou úvahy *Rukopis, Obrazivost a poznání, Chvála subjektu*.¹⁴⁵

Z roku 1940 jsou v Hollaru dva smutné příspěvky, které se Karla Štiky dotýkaly osobně. Byly to články *Invence* a *Na památku*,¹⁴⁶ které byly oba věnovány umělcovu bratru Jaroslavovi. Jaroslav Štika, někdy je uváděn jako Jarka Štika, byl Karlův mladší bratr. Byl rovněž malířem a grafikem, ale tvorba obou bratrů byla hodně rozdílná. Zemřel v Praze ve věku 33 let. Jeho náhlá smrt Karla Štiku velmi zarmoutila.

V textu obou příspěvků je znát hluboký zármutek nad bratrovou smrtí i nesouhlas s bratrovým životem. Karel Štika se tu přiznává, jak mu byly vzdálené bratrovy erotické ilustrace do knih, dělaných na objednávku pro úzký okruh čtenářů.¹⁴⁷

¹⁴⁵ ŠTIKA 1938, 19–24; ŠTIKA 1939a, 17–24; ŠTIKA 1939c, 68–75.

¹⁴⁶ ŠTIKA 1940a, 45–54; ŠTIKA 1940b, 56.

¹⁴⁷ ŠTIKA 1940a, 52. Karel Štika pokládá otázku: „Nezakrňuji i bohaté vlohy, je-li jim přisouzeno nejvyšší nevýznamné poslání?“

Ze čtyřicátých let jsou také další zamyšlení, jako *Popularita, Grafický list z nejmenších, Grafika v čistém smyslu, Technika*.¹⁴⁸ Z padesátých let pak je již zmíněný článek *Ilustrátor* nebo úvaha o německé výtvarnici Käthe Kollwitzové.¹⁴⁹

Štikovy příspěvky ve sborníku Hollar jsou nejen odborným materiálem, ale jejich čtení je radostí i pro člověka, který v oblasti grafiky není zcela fundovaný.

Do sborníku Hollar přispěl několika medailónky kolegů grafiků. Velmi oceňuji, že zde píše kolega výtvarník o jiných výtvarnících a v jeho přístupu k dílu kolegů není ani stopa závisti či obava z konkurence.

Například napsal článek o Otovi Janečkovi, o jehož poetických ilustracích píše sám s velkou láskou a velmi poeticky.¹⁵⁰ Esej *Svět Ludmily Jiřincové*,¹⁵¹ byla napsaná u příležitosti autorčiny výstavy v Hollaru. Štika představuje umělkyni jako výtvarnou básničku i jako realisticky tvořící ilustrátorku botanických i biologických knih. V době svého předsednictví Hollara psal krásné gratulace členům spolku. Uvedu například: *K sedmdesátinám Karla Vika*,¹⁵² či *Miloslav Holý šedesátníkem* a mnoho dalších.¹⁵³ Někdy to byly příspěvky neradostné jako *Rozloučení s Pavlem Šimonem* nebo *Petr Dillinger zemřel*.¹⁵⁴

Příspěvky Karla Štiky o dílech kolegů jsou podané někdy tak sugestivně, že si čtenář může i z pouhého tištěného slova představit obrazy, kresby a grafiky i duševní hnutí a okolnosti, za jakých ona díla vznikala. Domnívám se, že je to dáno právě okolností, že pisatel byl též umělec. Umělec, který vládl nejen štětcem, perem a rydlem, ale i krásou jazyka a schopností představitivosti.

To je ostatně, jak jsem si při pročitání jednotlivých ročníků Hollara všimla, typické i pro ostatní přispěvatele, a často jsou to právě činní výtvarníci. Rovněž krásný bohatý jazyk, srozumitelný laikům a přitom s přesnou formulací pro odborníky byl tomuto časopisu vlastní.

¹⁴⁸ ŠTIKA 1940c, 133; ŠTIKA 1942, 73–81; ŠTIKA 1943b, 74–78; ŠTIKA 1943a, 7–14.

¹⁴⁹ ŠTIKA 1951c, 76–85; ŠTIKA 1955b, 20–24.

¹⁵⁰ ŠTIKA 1953b, 91.

¹⁵¹ ŠTIKA 1953c, 136.

¹⁵² ŠTIKA 1953e, 153.

¹⁵³ ŠTIKA 1957c, 170–171.

¹⁵⁴ ŠTIKA 1958a, 90–92; ŠTIKA 1954a, 81.

Některé příspěvky byly publikovány mimo sborník Hollar. Z roku 1936 je stať *Goya, malíř běsů*, o Goyově grafikách. Stať doplnil dřevorytem Goyova portétu. Roku 1947 napsal příspěvky do brožury *O výstavě a výstavbě*, kde popularizoval dílo Františka Kavána.

Své teoreticko-pedagogické působení doplnil informační příručkou *Co je to grafika*.¹⁵⁵

¹⁵⁵ ŠTIKA 1961a.

8 Prezentace děl na výstavách a v galeriích

Společné výstavy navazovaly na Štikovo členství v různých výtvarných spolcích, zejména pak na členství v Hollaru a v Umělecké besedě.

Se sdružením jihočeských výtvarníků již vystavoval krátce po jeho založení v roce 1925, s Hollarem v roce 1926, pravidelně pak od roku 1937 obesílal členské výstavy Hollaru.

Ukázkami svých děl se účastnil i dalších hromadných výstav, které pořádaly různé organizace. Například *Tvůrčí skupina* v Umělecké besedě roku 1960, kde vystavovala i Alena Štiková, výstava *Výtvarní umělci k 50. výročí KSČ*, která se konala v prosinci 1971–v lednu 1972 v Jízdárně pražského Hradu, výstava *Původní grafika v knize*, kde se Štika prezentoval sedmi dřevoryty k Tomanově knize *Ty písni živá*, se konala v galerii Fronta v březnu roku 1957.¹⁵⁶

Samostatných výstav Karla Štiky bylo v poválečných letech dost, zdaleka ne všechny se konaly v Praze, ale na různých místech republiky.¹⁵⁷

Opakovaně se výstava Karla Štiky konala v Alšově síni Umělecké besedy a ve výstavní síni Hollaru. Většinou býval opakovaně vystaven obdobný soubor prací od počátků v sociální grafice přes návrhy knižních ilustrací, který byl obměňován několika posledními pracemi. Naprosto jiná výstava byla v případě, kdy se vystavovaly lavírované tinty ze Sedlčanska, které běžně jen doplňovaly Štikovu grafickou produkci.

Katalogy pro výstavy Karla Štiky bývaly strohé a nehonosné, zato však bývaly doprovázeny slovy významných dobových znalců výtvarného umění. Zmíním výtvarného kritika Arseny Pohribného nebo významného českého historika umění Františka Dvořáka. Nesmím opomenout malíře, spisovatele a básníka Ladislava Stehlíka, který byl dlouholetým přítelem Karla Štiky. Jak jsem se již zmínila, Ladislav Stehlík doplnil některé katalogy k výstavám básněmi.

¹⁵⁶ Katalogy jsem našla po knihovnách, tyto katalogy z hromadných výstav neuvádím v seznamu literatury.

¹⁵⁷ Katalogy Štikových autorských výstav uvádím na konci prací ve zvláštním seznamu v rámci použité literatury, seřazené abecedně podle autorů doprovodného textu.

8.1 Zastoupení v galeriích

Štikova díla jsou v slušném množství (113 kusů) ve sbírkách Národní galerie v Praze.¹⁵⁸ Jsou uložena v depozitáři grafiky v paláci Kinských, běžnému divákovi jsou tyto grafiky nepřístupné.

Je tady uloženo 77 grafik a 36 kreseb. Grafické práce zde deponované jsou provedeny různými Štikou používanými technikami, to je suchou jehlou, leptem, litografií, dřevorytem a linorytem. U kreseb se jedná až na několik výjimek výhradně o provedení v lavírované neutrální tintě. Celkově jsou zde práce ukazující průběžně celoživotní Štikovo dílo. Je zde malá nesrovnalost v elektronickém katalogu, kde u kreseb dosud chybí datace. Ale v lístkovém katalogu, který je stále udržován souběžně s digitalizovanými údaji, je datace u kreseb uvedena.¹⁵⁹

V Praze lze dále najít nepříliš velkou sbírku v depozitáři Umělecko průmyslového muzea. Jsou zde Štikovy užité grafiky, hlavně malý soubor exlibris, které byly vytvořeny v rozmezí 1944–1945. Lze tu najít soubor pěti linorytů Jehla, které Karel Štika vytvořil za svého pobytu v Bratislavě jako ilustrace k dílu Aloise Vojtěcha Šmilovského. Dále originály ilustrací a ukázky ilustrovaných knih, vydaných 1942–1968 (kupříkladu díla K. Světlé, J. Š. Baara, Ch. Costera, A. Coolena, V. Černého, J. K. Šlejhara). Jde vesměs o dřevoryty. Bohužel je to pouze zlomek Štikovy ilustrační práce.

Několik grafik lze najít v galerii Hollar, ale jen jako občasný prodejní sortiment.

Velkou sbírku kreseb, 54 kusů, vlastní jihočeská galerie v Českých Budějovicích.¹⁶⁰ Jedná se rovněž především o lavírovanou neutrální tintu na papíře – 49 kusů, 4 práce tužkou na papíře a jeden uhel na papíře. Práce tužkou, studijního charakteru, s figurálními náměty, jsou z dvacátých let. Kresba tužkou *Navečer* a kresba uhlem *Zimní den* jsou z třicátých let. Ostatních, bezmála 50 prací je ze Sedlčanska, ponejvíce z okolí Petrovic. Jsou zde opět realisticky pojaté milované cesty mezi kamennými tarasy, bratřejovský rybník, Petrovice zdálky a krajina od Petrovic, krajina Štikovi tak důvěrně známá. Všechny obrázky jsou provedeny autorovou oblíbenou

¹⁵⁸ Elektronický katalog Národní galerie; autorčiny poznámky z depozitáře kresby a grafiky Národní galerie v Paláci Kinských.

¹⁵⁹ Autorčiny poznámky z badatelné kresby a grafiky NG v Paláci Kinských.

¹⁶⁰ LAUDA/TETIVA 1984, nepag.; mail od zaměstnanců galerie.

technikou lavírované tenty. Obrázky jsou vytvořeny v průběhu padesátých a šedesátých let, je tady ale i kresba pohled na *Petrovice* z roku 1970 a obrázek z roku 1972 má název přímo symbolický *Konec léta na Sedlčansku*.¹⁶¹

Soubor Štikových grafik je rovněž uložen v Podkrkonošském muzeu v Nové Pace. V tomto muzeu je velká sbírka Štikových prací: 54 grafických listů (dřevorytů, linorytů, leptů a suchých jehel). Jsou to z velké části grafiky použité ke knižním ilustracím, které Štika v době svého pobytu v Nové Pace zhotovoval, zejména celý soubor dřevorytů k připravované poválečné knize *Básník a odboj*. Dále 45 kreseb uhlem a tuší, 86 kreseb tuší, uhlem, perem, 7 lavírovaných kreseb sépií a kresby tužkou.¹⁶² Okolí Nové Paky rád maloval v červenohnědých odstínech, jeho studenti říkali, že pan profesor maluje jejich „podkrkonošskou červenici“.¹⁶³ Soubor doplňuje ukázka litografické desky s námětem známky.

Štikovy práce jsou zahrnuty mezi pracemi mnohých dalších výtvarníků v rozsáhlé podsbírce věnované *Ilustraci* v Galerii výtvarného umění v Havlíčkově Brodě.¹⁶⁴

Mnoho prací je rozeseto po soukromých sbírkách. Několik prací je v soukromém vlastnictví u obyvatel Petrovic, několik prací mají na místním úřadě v Petrovicích.

Občas lze spatřit Štikovy grafické listy v aukcích na internetových stránkách. Uvedu nejznámější prodejní galerie, na jejichž stránkách jsem Štikovy práce našla.

Několik Štikových grafik je stabilně na internetové galerii www.artbohemia.cz. Občas se objeví Štikova grafika v galeriích Vltavín, Dolmen, Český antikvariát, Galerie Antique Shopping s.r.o. a jinde.

¹⁶¹ Tamtéž.

¹⁶² Maily od Jiřího Čejky.

¹⁶³ PROCHÁZKA 1998, 15.

¹⁶⁴ <http://www.galeriehb.cz/sbirky/ilustrace>. Sbíрка představuje veřejnosti především českou ilustrační tvorbu druhé poloviny 20. století. Nechybí však ani zástupci starších generací českých ilustrátorů. Celkem je tady zastoupeno kolem 150 autorů.

9 Výtvarné tradice v rodině Karla Štíky

Talent a schopnosti se v rodinách umělců často dědí a láska k umění bývá předávána. V rodině Karla Štíky byl talentem obdařen jak umělcův mladší bratr tak i obě dcery.

Jaroslav Štika byl Karlův mladší bratr. Studoval malířství na pražské akademii u profesora Jakuba Obrovského, posléze přešel na *Academii di Belle Arti* do Říma. Věnoval se především erotické malbě, kresbě a grafice. Ilustroval knížky a kreslil do humoristických časopisů. Rovněž se zabýval malbou nástěnnou, hlavně figurální. Pracoval v různých reklamních ateliérech. Jeho erotické kresby, malby i grafiky se mnohdy dostávají na hranici přílišné líbivosti až podbízivosti. Některá jeho díla, zejména kresby a grafické listy, se stále nabízejí na aukcích a v komerčních galeriích. Ilustroval například Baudelerovy *Květy zla* 1935, knihu pro děti *Tom Sawyer detektivem* od Marka Twaina 1936.¹⁶⁵ Další knihy, které Jaroslav Štika ilustroval, jsou většinou soukromé tisky erotického rázu. *Belladonna, Les Amentes, Nová odyssea milostná*. Karel Štika o tom psal ve svém příspěvku *Invence* v *Hollaru*: ‚Tuto plytkou produktivitu vyvolala poptávka, jinak by se taková vynalézavost sotva ukázala‘.¹⁶⁶

Oba bratři se svými díly zabývali tématem lásky, ale zatímco Karel Štika zobrazoval lásku ve smyslu partnerských vztahů, vášní a hnutí, jeho bratr Jaroslav viděl lásku jako smyslné tělesné rozkoše.

Alena Štiková, mladší dcera Karla Štíky, byla rovněž akademická malířka. Studovala na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru Otakara Nejedlého.¹⁶⁷ Věnovala se malbě i grafice.¹⁶⁸ Sama ale přiznává ve svém dopise přítelkyni, že nejraději maluje olejem.¹⁶⁹ Často malovala, jako její otec, krajinu kolem Petrovic.¹⁷⁰ Vyučovala v Praze na lidové škole umění. V grafické sbírce Národní galerie je uloženo jedenáct jejích grafik, většinou dřevořezů vzniklých v rozmezí let 1963–1983. Náměty těchto grafik jsou vesměs pražské motivy, krajiny a přírodní motivy (*Poceta Emilu*

¹⁶⁵ Katalog Národní knihovny.

¹⁶⁶ ŠTIKA 1940a, 51.

¹⁶⁷ AXMAN/KOTALÍK 1979, 108.

¹⁶⁸ Salon pražských výtvarných umělců 88.

¹⁶⁹ Soukromý dopis Aleny Štikové.

¹⁷⁰ Na malé výstavě v Petrovicích v roce 2008 byly vystaveny 4 její akvarely s motivem kamenných balvanů, z let 1957–1960.

Fillovi, Mezi stíny, Bodlák, Z Holešovic, Už jen plody, Pražský dvorek, Balvany, Ze starých Vršovic, Děvčátko s reklamou, Akáty po dešti, Pražský motiv).

Alena Štiková zemřela dne 9. 2. 2000 ve svých pětasedmdesáti letech.¹⁷¹

Dcera Eva Štiková byla starší dcera Karla Štiky. Narodila se 21. 4. 1927, zemřela poměrně mladá 22. 7. 1967. Vystudovala dějiny umění, estetiku a filozofii.

Byla vědeckou pracovnící Památníku národního písemnictví v Praze na Strahově a Muzea hlavního města Prahy, v obou institucích byla zaměstnána jako správkyň výtvarných sbírek. Připravovala výstavy v Praze i mimo Prahu, psala texty do katalogů, podílela se na odborných publikacích. I ona tak jako její otec publikovala v sborníku Hollar a byla členkou sdružení Hollar,¹⁷² kde mívala přednášky. Svou vědeckou činností tak navázala na tradici otcových teoretických příspěvků.

Po předčasné smrti Evy Štikové vydal Památník národního písemnictví za redakce Františka Dvořáka a Karla Štiky na památku některé její práce. Odborné texty jsou doplněny několika půvabnými básněmi v próze, rovněž díly Evy Štikové.¹⁷³

¹⁷¹ Parte Aleny Štikové.

¹⁷² ŠTIKOVÁ 1954, 66; ŠTIKOVÁ 1956, 145–153; ŠTIKOVÁ 1966 nepag.

¹⁷³ ŠTIKOVÁ 1972.

10 Závěr

Snažila jsem se dát dohromady co nejvíce materiálu o tomto obdivuhodném člověku, který bohužel upadá v zapomenutí. Svými obrázky nikdy nešokoval, nebyly tvořeny jen pro výlučnou intelektuální vrstvu. Moderní výtvarné směry a avantgardní hnutí nechával bez povšimnutí. Neměl zájem, nutkání, snad ani odvahu podnikat výtvarné experimenty, ani po formální stránce díla, ani obsahem. Jeho práce by se daly charakterizovat slovem ‚poctivost‘. Tento konzervativní přístup, patrně vliv profesora Švabinského, byl ostatně vlastní i mnohým dalším žákům Švabinského grafické speciálky.

V roce 1960 psal Luboš Hlaváček do časopisu Výtvarné umění o tvorbě tehdejších šedesátníků, bývalých Švabinského žáků:

„Vladimír Silovský, Václav Fiala, Jan Rambousek, Karel Štika, Alois Moravec a Karel Štěch dávají účinnou lekci dnešním mladým v příkladném pokorném poměru ke grafickým technikám. Nic neponechávají náhodě, nespolehnou na tajemnost grafického procesu, zastupují sílu tradice. Skutečnost je ve svém výsledku přehledná, vyprávěčská, většina z nich se uplatňuje na poli knižní výzdoby.“¹⁷⁴

Myslím, že tato slova charakterizují celoživotní tvorbu Karla Štiky.

Štikovy obrazy a ilustrace byly vždy sdílné a srozumitelné pro široké vrstvy diváků, i když se nikdy nevnucovaly okázalostí či přehnanou líbivostí. Svou celoživotní pilnou prací zanechal mnoho radosti, kterou předával lidem svým dílem. Jeho žáci na něj po celý život vzpomínali. Slova, která napsal o svých kolezích výtvarnících, nikdy nebolela, ale dovedla povzbudit a potěšit.

Pokusím se shrnout svůj dojem ze Štikových prací. Od počátků, kdy jeho grafiky byly expresivně zanícené, přešel ke kresbám realistickým, ale přes jistou zasmušilost líbezně poetickým. Výběrem tématu pak přechází postupně od figurálních počátků ke krajinomalbě.

Sociální grafika dvacátých let je odrazem doby, v níž umělec grafická díla s tímto námětem tvořil, vychází z uměleckého zájmu této doby a je zajímavým i tklivým

¹⁷⁴ Hlaváček 1960, 155.

svědectvím své doby. Jejich výpověď je silná, někdy snad až křiklavě drsná. Štikova grafika z téže doby, inspirovaná obyčejností každodenního všedního života, však na mě působí pravdivěji.

Ilustrace, zejména ty provedené technikou dřevorytu, navazují na tradici v české knižní výzdobě. Technicky předvádějí dokonalé řemeslo, zobrazované náměty vhodně doprovázejí text, který Štika jako vášnivý čtenář pokorně respektoval. Své zkušenosti s ilustrováním knih předával ve svých odborných statích o ilustrování.

Lavírované tinty Štikova pozdního období jsou pravdivé, lze z nich vyčíst lásku k české krajině, technika provedení je dokonalá. Přesto však právě tato technika působí svou lehkostí a bezprostředností dojmem skic k následnému dílu. Největší význam mají tyto kresby pro region svého vzniku.

Za vrchol Štikovy tvorby považuji krajinářskou tvorbu provedenou technikou suché jehly. Tyto suché jehly jsou vytvořené v širokém časovém rozmezí po polovině třicátých let do poloviny šedesátých let. Ať již cyklus Krajem kamenů, nebo jednotlivé grafické listy, touto technikou provedené, jsou technicky výborně zvládnuté, ale zároveň mají v sobě cosi, co mě hluboce oslovilo a zaujalo. Není to jen zobrazená krajina, v těchto suchých jehlách je pocit čehosi kouzelného, trochu smutného, trochu radostného. Jakoby zde umělec zachytil něco nezachytitelného.

Došla jsem tedy k závěru, že těžiště tvorby Karla Štiky je v grafice a ve ztvárnění české krajiny grafickými prostředky.

Přílohy

Do příloh zařazuji text, který považuji za neoddělitelnou součást práce o Karlu Štikovi. Protože však by tyto texty narušovaly strukturu a plynulost práce, která je svým charakterem životopis, řadím je to příloh. Jsou to přehledy **Štikovy oblíbené grafické a kresebné techniky** a **Přehled Štikových výstav**.

Štikovy oblíbené grafické a kresebné techniky (řazeno abecedně)

Štika získal ve speciálce u Švabinského důkladnou průpravu ve všech tradičních grafických technikách. Přesto se pak omezil na výběr několika z nich zejména podle použitého námětu.

Algrafie

Umělecká grafická technika tisku z plochy, odvozená z litografie nahrazením litografického kamene ozrněnou hliníkovou deskou. Hliníková deska tiskne sytěji než kámen.¹⁷⁵ Obdobně zinkografie nahrazuje kámen zinkovou deskou.¹⁷⁶

Dřevoryt

Též xylografie – umělecká grafická technika tisku z výšky, vyvinutá kolem 1771 T. Bewickem. V modelaci a stínování je bohatší než dřevořez. Matrice z příčného řezu dřeva (zimostráz) vzniká odrytím netisknoucích ploch rydly.

Lavírování

Doplnění liniové kresby světelnou nebo barevnou modulací. Velmi mokrým štětcem namočeným ve zředěné průsvitné barvě nebo ve vodě se rozmývá část rozpustného barviva vlastní kresby. Lze též lavírovat kresbu pouze štětcem dělanou, bez kresebné osnovy perem.¹⁷⁷

Lept

¹⁷⁵ BAUER 1996, 15.

¹⁷⁶ VONDROUŠ/ŠIMON 1934, 129–131, 175–178.

¹⁷⁷ TEISSIG 1986, 143–150.

Grafická technika leptací. Základem je potažení desky tenkou vrstvou krytu (směsí vosku, asfaltu a smoly), na který se kresba provádí jehlou nepříliš ostrou, aby kov nebrázdila, ale jen obnažila. Vlastní grafická procedura - vhloubení a fixování kresby - záleží v působení žíraviny. Odstupňování čar a tónů se děje postupným zakrýváním míst už leptaných nebo po vymytí desky naválením nového krytu další vrstvou kresby a novým leptáním v žíravé lázni. Takových přerušení a doplnění práce může být více, a jsou označeny jako stavy.¹⁷⁸

Linoryt

Umělecká grafická technika tisku z výšky, nejmladší z grafických technik, moderní obdoba dřevorytu. Zpracování podobné jako u dřevořezu, rýtky a noži, na rozdílném materiálu. K práci je třeba linorytová deska. Nejvhodnější je deska ze silnějšího linolea podlepená jutou, může se nalepit na dřevěný kvádr. Výsledek podobný jako při technice dřevořezu, ale působí spíš hutně a neforemně.¹⁷⁹

Litografie

Těž kamenotisk. Technika tisku z plochy.¹⁸⁰ Na odmaštěnou, dokonale rovnou kamennou desku (nejčastěji z vápence) se mastnou křídou nebo litografickou tuší připraví obraz. Technika je založena na principu vzájemného odpuzování vody a mastnoty, pokreslená místa určená k otištění přijímají mastnou barvu. Holá místa na navlhčeném kameni barvu odpuzují.¹⁸¹

Suchá jehla

Umělecká grafická technika tisku z hloubky, při níž se kresba vyrývá přímo do měděné nebo zinkové desky pomocí ostré jehly, diamantového hrotu nebo špičky z jiného tvrdého kamene. Otisk umožňují hřebínky kovu, tak zvané grátky, které jsou vyhrnuté vrypem nad plochu desky po obou stranách vrypu a které zachycují barvu. Barva v grátku zachycená změkčuje linii a vytváří malebný tón. Odstranění grátku by mělo za následek nezřetelnost otisku. Grátky se rychle opotřebují a proto lze pořídit pouze omezené množství kvalitních tisků.

¹⁷⁸ ŠTIKA 1961a.

¹⁷⁹ ŠTIKA 1961a; SMITH 2000, 264; HRUŠKA 1941, 41.

¹⁸⁰ Litografii vynalezl 1798 Čech Alois Senefelder.

¹⁸¹ SMITH 2000, 275.

Technika rozšířená hlavně od 17. století (Rembrandt), někdy kombinovaná s jinou technikou (například barevnou akvatintou).¹⁸² Suchá jehla se ve výsledku velmi podobá kresbě tužkou.

Tinta

1/Odstín barvy v šedočerné škále.¹⁸³ V některých jazycích je termín *tinta* obecně používán pro odstín či nádech barvy.

2/Tekutý kreslicí prostředek – tuš, bistr, roztok akvarelové barvy ve vodě

3/ **Tinta neutrální.**¹⁸⁴ Kolorovací nebo lazurovací obdoba tuše šedofialového tónu, vyrábí se průmyslově smísením berlínské modři, kraplaku a černé čínské tuše. Tyto tři základní barvy - modrá, karmínově červená a černá - dávají krásně šeděfialový tón, který je vskutku neutrální a velice vhodný pro lavírování. Nezředěná tinta má tón hluboce temný. Tinta neutrální se osvědčila jako kolorující barva. Například v kolorovaném linorytu nebo při kolorování rytiny do nitrolaku vypadá krásně vedle tiskařské černě.¹⁸⁵

Přehled Štikových výstav

1924 Tábor

1932 Bratislava, Samostatný soubor v rámci výstavy slovenské UB

1951, Praha, Hollar

1952 Alšova síň Umělecké besedy

1955 Alšova síň Umělecké besedy

1957 Alšova jihočeská galerie

¹⁸² ŠTIKA 1961a; SMITH 2000, 268; HRUŠKA 1941, 45.

¹⁸³ KUBIČKA/ZELINGER 2004, 302.

¹⁸⁴ Altamira výtvarné potřeby <http://www.vytvarnepotreby.cz/index.php?obs=20#t> vyhledáno 21. 5. 2009.

¹⁸⁵ TEISSIG 1986, 128.

1957 České Budějovice

1958 Český Brod, Podlipanské muzeum k šedesátinám

1958 Alšova síň Umělecké besedy k šedesátinám

1961 Petrovice

1961 Sedlčany, září 1961, zmínka o tom v katalogu výstavy 1988

1972 Kroměříž

1973 Hollar

1974 Prostějov

1978 Cheb, Galerie výtvarného umění

1979 Liberec

1987 České Budějovice

1988 Hollar

1988 Nová Paka Podkrkonošské muzeum

1988 Sedlčany KDSS

1998 Praha Hollar¹⁸⁶

2008 Petrovice¹⁸⁷

¹⁸⁶ „Obzory Karla Štiky“, 14. 10. 1998 – 29. 11. 1998 ve výstavní síni Hollaru, kurátor výstavy a úvodní slovo dr. Eva Bužková. Výstava byla uspořádána ke stému výročí narození grafika. Recenzi o výstavě napsal David Chaloupka, byla uveřejněna v časopise Ateliér.

¹⁸⁷ V obci Petrovice byla v místní knihovně uspořádána malá vzpomínková výstava ke 110. výročí grafikova narození. Výstava trvala od listopadu 2008 do konce ledna 2009. O výstavu se zasloužili především paní Eva Talaváňová a pan Václav Kdolský.

Bibliografie, prameny, použitá literatura

Sestává z několika seznamů. Předně jsou to prameny. K části o Štikově ilustrátorské práci neoddělitelně patří seznam titulů, které Štika ilustroval. Nedomnívám se, že je úplný, ale pro představu snad stačí alespoň tento výčet, který se mi podařilo sestavit.

Dále je zde seznam textů, které Karel Štika napsal do sborníku Hollar, jako průvodní slova do výstavních katalogů svých přátel nebo k vernisážím jejich obrazů, a další, Štikou napsaných textů, knih a publikací. Podobně, jako doklad Štikovy činnosti, je zde seznam výstavních katalogů Štikových výstav, který jsem řadila abecedně, podle autorů slova, nikoli chronologicky, což by ovšem byla také možnost.

Nakonec uvádím běžnou bibliografii článků, použitých k práci, a seznam ostatních publikací a webových adres.

Prameny

Dopis Aleny Štikové přítelkyni. Soukromý archiv

Rukopisné poznámky Aleny Štikové – stručný životopis Karla Štiky. Soukromý archiv

Rukopisné poznámky Aleny Štikové – stručný životopis vlastní. Soukromý archiv

Parte Aleny Štikové, Praha 9. 2. 2000. Soukromý archiv

Parte Karla Štiky, Praha 1975. Soukromý archiv

Elektronický katalog národní galerie, heslo Štika,

<http://ng.bach.cz/ces/centrum.html?msg=srec&words=%C5%A1tika%20karel%20&un=1>

A1v, vyhledáno 17. 3. 2010

Lístkový katalog Národní galerie v Paláci Kinských

Alba s grafikami a kresbami v depozitáři Národní galerie

Malá kolekce exlibris Karla Štiky. Archív Uměleckoprůmyslového muzea v Praze

Karel ŠTIKA: Kamenitá cesta. In: Kytice. Z prací členů Sdružení českých umělců grafiků Hollar. Praha 1942. Archív Uměleckoprůmyslového muzea v Praze

Ladislav STEHLÍK: Obděnická pout'. Kladno, J. Cipra, 1954, 23–25, s osmi dřevoryty Karla Štiky. Archív Uměleckoprůmyslového muzea v Praze

SČUG HOLLAR <http://www.hollar.cz/> vyhledáno 23. 5. 2009

Knihy ilustrované Karlem Štikou

Tento seznam je sice logicky připojen k použité literatuře, zároveň však neoddělitelně patří k textu, jako doložení knih, které výtvarník ilustroval. Informace o vydavatelích jsem ověřovala na serveru Jednotná informační brána.¹⁸⁸

Jindřich Šimon Baar: Chodská trilogie: Paní komisarka, Osmačtyřicátníci, Lůsy. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1965. Ilustrováno dřevoryty Karla Štiky

Blanka Blanická: Pohádky. Tábor: Josef Matoušek, 1927. Ilustrace Karel Štika a Richard Lauda

Bedřich Beneš Buchlovan: Na besedě u bratislavských bibliofilů. Bratislava: Spolek bibliofilov na Slovensku, 1931. Signovaný linoryt Karla Štiky

Anton Coolen: Hospoda u nesváru. Praha: Elk, 1942. Dřevoryty Karla Štiky

Anton Coolen: Peerke Strašpytel. Praha : Sfinx , 1948. Ilustrováno čtrnácti dřevoryty Karla Štiky

Anton Coolen: Vesnický lékař. Praha: Sfinx 1944. Dřevoryty Karla Štiky

¹⁸⁸ Jednotná informační brána,
<http://www.jib.cz/V/86DDN64K25YL8USXXEMCDFVFK8988911T598XYMUPLQ6GUURU5-41985?func=quick-1>, vyhledáno 25. 6. 2009 – 16. 3. 2010.

Charles de Coster: Flanderské legendy, Praha: Evropský literární klub, 1941. Ilustrováno jedenatřiceti dřevoryty Karla Štiky

Václav Černý: Dantovský medailon, Praha: Památník národního písemnictví / Spolek českých bibliofilů, 1966. Frontispice Karel Štika

Josef Václav Frič: Písně z bašty. Praha: Vilém Šmidt, 1938. Tři dřevoryty Karla Štiky

August Gailit: Ostrov lovce tuleňů. Praha: Symposion, 1941. Barevné dřevoryty a linoryty Karla Štiky

Benito Pérez Galdós: Generál Juan Martin. Praha: Naše vojsko, 1953. Dřevoryty Karla Štiky

Karel Havlíček Borovský: Tyrolské elegie. Praha: Vilém Šmidt, 1940. Dřevoryty Karla Štiky

Karel Hlaváček: Pozdě k ránu. Praha: Svatopluk Klír, 1948. 10 litografií Karla Štiky, v uměleckoprůmyslovém muzeu výtisk č. 76

František Hrubín: U stolu. Praha : Československý spisovatel, 1958. Dřevoryty Karla Štiky

Jaroslav Hůlka: Válka. Praha: Mladá fronta, 1960. Dřevoryty Karla Štiky

Omar Chajjám, Múdrost' vína. Bratislava: Krásna kniha, 1931. Linoryt. Frontispice do linolea rezal Karol Štika

Ladislav Kaizl: Jak se léčovalo v Podkrkonoší. Nová Paka: Jaroslav Fabián, 1938. Frontispice Karla Štiky

Václav Kaplický: Hvězda na východě. Praha: Práce, 1974.¹⁸⁹

František Klein: Anglický romantismus. Kroměříž: Karel Kryl , 1947. Dřevoryty Karla Štiky

Jan Amos Komenský, Labyrint světa a ráj srdce. Praha: Strnad, 1940, dřevoryty

¹⁸⁹ Titulní list je vyzdoben motivem *Milenců*.

- Karel Hynek Mácha: Máj. Jičín/Hořice: Josef Jiříčka / Emil Beneš / František Erbert, 1940. Dřevoryty Karla Štiky
- Karel Hynek Mácha / František Krčma: Pout' krkonošská. Valdice. J. Jiříčka, 1942. Dřevoryty Karla Štiky
- Jan Neruda, Zpěvy páteční. Vydavatel nezjištěn, 1945. Dřevoryty Karla Štiky
- Jan Neruda: Trhani. Vydavatel nezjištěn, 1943–1945. Dřevoryty Karla Štiky
- Nepokořená země. Povídky z Řecka. Praha: Melantrich, 1950. Dřevoryty Karla Štiky
- Ivan Olbracht: Nikola Šuhaj loupežník. Praha: Naše vojsko 1954. Dřevoryty Karla Štiky
- Konstantin Georgijevič Paustovkij: Kara-Bugaz . Praha: Melantrich, 1950. Dřevoryty Karla Štiky
- Ladislav Stehlík: Obděnická pout'. Kladno: Cipra, 1954. Osm dřevorytů Karla Štiky.
- Ladislav Stehlík: Pelyněk. Praha: František Borový, 1949. Kresby Karel Štika
- Světlá Karolína, Nemodlenec, Praha: Melantrich, 1968. Dřevoryty Karla Štiky
- Světlá Karolína, Povídky a romány z Ještěda, Praha: Naše vojsko, 1959. Doslov napsal a ilustroval dřevoryty Karel Štika
- Světozor. Týdeník zábavný a poučný, ročník XVIII, 1917, č. 21, nepag
- Josef Karel Šlejhar: Vraždění. Příloha sborníku SČUG Hollar. Praha: Hollar, 1939. Dřevoryty Karla Štiky
- Jan Šnobl: Severní záře. Hranice: Josef Hladký, 1929. Linoryty Karla Štiky
- Karel Štika: Básník a odboj. Nová Paka 1945. Šest ilustrací dřevorytem.
- Karel Štika: Goya, malíř běsů. Nová Paka, nákladem vlastním, 1936. Frontispice linoryt autora
- Tolstoj: O bratru Palečkovi. Praha: Klub socialistické kultury, 1950. Osm dřevorytů KŠ

Karel Toman: Ty písni živá. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1957. Ilustrace Karla Štiky

Ivan Sergejevič Turgeněv: Lovcovy zápisky. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1957. Doslov napsal a dřevoryty ilustroval Karel Štika

Timrava: Zkušenost. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1958. Ilustroval Karel Štika

Jaroslav Vrchlický: „Hlasy v poušti“, dřevoryty. Vydavatel nezjištěn 1939

Jaroslav Vrchlický: Ze sonetů Jaroslava Vrchlického, Praha: Vilém Šmidt, edice Kytice, 1939. Dva dřevoryty Karla Štiky

Ladislav Narcis Zvěřina: Albergo sole. Bratislava, vlastním nákladem, 1931. Linoryt Karla Štiky

Zlatá Praha 1918/1919— Zlatá Praha 1918/1919, ročník 36, číslo 41–42, 334

Zlatá Praha 1928/1929— Zlatá Praha 1928/1929, ročník 46, číslo 11, 210

Zlatá Praha 1922— Zlatá Praha 1922, ročník 39, číslo 31–32, 316

Texty napsané Karlem Štikou

Řazeno chronologicky

FLEISCHNER/CHOCHOLA/ŠTIKA 1934— Karel FLEISCHNER / Karel CHOCHOLA / Karel ŠTIKA (ed): Práce. Sborník výtvarného umění. Sdružení jihočeských výtvarníků. České Budějovice 1934

ŠTIKA 1937—Karel ŠTIKA: Filatelista filatelistům. Klub filatelistů Nová Paka 1937

ŠTIKA 1938—Karel ŠTIKA: Rukopis. In: Hollar XIV, 1938, 19–24

- ŠTIKA 1939a—Karel ŠTIKA: Obrazivost a poznání. In: Hollar XV, 1939, 17–24
- ŠTIKA 1939b—Karel ŠTIKA: Frontispis do Písní z bašty J. V. Friče. In: Hollar XV, 1939, 40–41
- ŠTIKA 1939c—Karel ŠTIKA: Chvála subjektu. In: Hollar XV, 1939, 68–75
- ŠTIKA 1940a—Karel ŠTIKA: Invence. Památce bratra Jaroslava. In: Hollar XVI, 1940, 45–54
- ŠTIKA 1940b—Karel ŠTIKA: Na památku. In: Hollar XVI, 1940, 56
- ŠTIKA 1940c—Karel ŠTIKA: Popularita. In: Hollar XVI, 1940, 133
- ŠTIKA 1941—Karel ŠTIKA (ed): Práce 1940. Sborník výtvarného umění. Sdružení jihočeských výtvarníků. České Budějovice 1941
- ŠTIKA 1942—Karel ŠTIKA: Grafický list z nejmenších. In: Hollar XVIII, 1942, 73–81
- ŠTIKA 1943a—Karel ŠTIKA: Technika. In: Hollar XIX, 1943, 7–14
- ŠTIKA 1943b—Karel ŠTIKA: Grafika v čistém smyslu. In: Hollar XIX, 1943, 74–78
- ŠTIKA 1947—Karel ŠTIKA: Na památku sběratele. Malíř básník. In: Čtení o výstavě a výstavbě, lidech a podhůří. Nová Paka 1947, 56–59
- ŠTIKA 1951a—Karel ŠTIKA: Malíř a grafik Karel Müller. Katalog výstavy. Alšova síň Umělecké besedy, 18.1.–18.2.1951. Praha 1951
- ŠTIKA 1951b—Karel ŠTIKA: Mario Stretti. Grafika a kresby. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, duben 1951. Praha 1951
- ŠTIKA 1951c—Karel ŠTIKA: Ilustrátor. In: Hollar XXIII, 76–85
- ŠTIKA 1951d—Karel ŠTIKA: Alois Moravec. Katalog výstavy. Výstavní síň Ars Melantrich, 19. 10.–8. 11. 1951. Praha 1951
- ŠTIKA 1952—Karel ŠTIKA: Členská výstava ilustrací a cyklů v Hollaru. In: Hollar XXIV, 1952, 49

- ŠTIKA 1953a—Karel ŠTIKA: Sloh Maxe Švabinského. In: Hollar XXV, 1953, 62
- ŠTIKA 1953b—Karel ŠTIKA: Ota Janeček. In: Hollar XXV, 1953, 91
- ŠTIKA 1953c—Karel ŠTIKA: Svět Ludmily Jiřincové. In: Hollar XXV, 1953, 136
- ŠTIKA 1953d—Karel ŠTIKA: Za Lambertem Merkvartem. In: Hollar XXV, 1953, 142
- ŠTIKA 1953e—Karel ŠTIKA: K sedmdesátinám Karla Vika. In: Hollar XXV, 1953, 153
- ŠTIKA 1953f—Karel ŠTIKA: Jan Rambousek. Cykly, ilustrace, užitá grafika. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, listopad 1953. Praha 1953
- ŠTIKA 1954a—Karel ŠTIKA: Petr Dillinger zemřel. In: Hollar XXVI, 1954, 81
- ŠTIKA 1954b—Karel ŠTIKA: Mirro Pegrassi, mistr měditiskař. In: Hollar XXVI, 1954, 123
- ŠTIKA 1954c—Karel ŠTIKA: Projev na valné hromadě 14. dubna 1954. In: Hollar XXVI, 1954, 143
- ŠTIKA 1954d—Karel ŠTIKA: Jaroslav Vodrážka šedesátiletý. In: Hollar XXVI, 1954, 179
- ŠTIKA 1955a—Karel ŠTIKA: Jaromír Stretti Zamponi. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, březen – duben 1955. Praha 1955
- ŠTIKA 1955b—Karel ŠTIKA: Grafická zbraň Käthe Kollwitzové. In: Hollar XXVII, 1955, 20–24
- ŠTIKA 1955c—Karel ŠTIKA: Pozdravný projev k výstavě litografií a kreseb Maxe Švabinského v Hollaru 22.4.1955. In: Hollar XXVII, 1955, 75
- ŠTIKA 1955d—Karel ŠTIKA: Jan Rambousek šedesátníkem. In: Hollar XXVII, 1955, 84
- ŠTIKA 1955e—Karel ŠTIKA: Hollaristé v Bratislavě. In: Hollar XXVII, 1955, 86
- ŠTIKA 1955f—Karel ŠTIKA: Česká grafika XIX. století. Katalog expozice v paláci Kinských. Praha 1955

- ŠTIKA 1956a—Karel ŠTIKA: Zahájení druhého dílu členské výstavy Hollara 6.1.1956. In: Hollar XXVIII, 1956, 38–39
- PEČÍRKA/ŠTIKA 1956—Jaromír PEČÍRKA / Karel ŠTIKA: Výtvarná práce Jaroslava Švába, Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, 13. 4. – 13. 5. 1956. Praha 1956
- ŠTIKA 1956c—Karel ŠTIKA: Grafika skupiny českých umělců grafiků Hollara. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, prosinec 1956. Praha 1956
- ŠTIKA 1956d—Karel ŠTIKA: Proslov k přednášce o současné francouzské grafice. In: Hollar XXVIII, 1956, 38
- ŠTIKA 1957a—Karel ŠTIKA: První výstava Hollara jako skupiny. Přednáška. Výstavní síň Hollar, 29.1.1957, 9–17. Praha 1957
- ŠTIKA 1957b—Karel ŠTIKA: Miloš Pošar. Poslední obrazy z Povltaví. Katalog výstavy. Alšova síň UB, 24. ledna – 17. února 1957. Praha 1957
- ŠTIKA 1957c—Karel ŠTIKA: Miloslav Holý šedesátník. In: Hollar XXIX, 1957, 170–171
- ŠTIKA 1958a—Karel ŠTIKA: Rozloučení s Pavlem Šimonem. In: Hollar XXX, 1958, 90–92
- ŠTIKA 1958b—Karel ŠTIKA: Umění bojující. In: Hollar XXX, 1958, 108–110
- ŠTIKA 1959a—Karel ŠTIKA: Obzory. Praha 1959
- ŠTIKA 1959b—Karel ŠTIKA: Alois Moravec. Soubor grafiky k šedesátinám. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, únor 1959. Praha 1959
- ŠTIKA 1961a—Karel ŠTIKA: Co je to grafika. Informatorium o grafice. Praha 1961
- ŠTIKA 1961b—Karel ŠTIKA, grafiky a kresby z let 1920–1960. Katalog výstavy. Petrovice u Sedlčan, červen 1961. Petrovice 1961
- ŠTIKA 1961c—Karel ŠTIKA: K smyslu a povaze karikatury. In: Hollar XXXII, 1961, 97–98

ŠTIKA 1963—Karel ŠTIKA : Grafické miniatury Maxe Švabinského. In: Zuzana ŠVABINSKÁ-VEJRYCHOVÁ: Poštovní známka v díle Maxe Švabinského. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, prosinec 1963. Praha 1963

ŠTIKA 1964—Karel ŠTIKA: Alois Moravec. Katalog výstavy. Březnice 1964.

ŠTIKA 1965—Karel ŠTIKA: Jindřich Mahelka. Výstava kreseb a grafiky. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, 7. –30. 5. 1965. Praha 1965

Katalogy výstav Karla Štíky (řazeno abecedně dle autorů textu)

BUŽGOVÁ 1998—Eva BUŽGOVÁ: Obzory Karla Štíky. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, 14. 10. – 29. 11. 1998. Praha 1998

ČEPELÁKOVÁ 1978—Zdenka ČEPELÁKOVÁ: Karel Štika. Grafika – kresby. Katalog výstavy. Galerie výtvarného umění Cheb, únor–duben 1978. Cheb 1978

DVOŘÁK 1973—František DVOŘÁK: Karel Štika, grafika a kresby. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, 1973. Praha 1973

DVOŘÁK 1988—František DVOŘÁK: Karel Štika, grafika, kresby, ilustrace. Katalog výstavy. KDJS v Sedlčanech, 21. 3. – 25. 5. 1988. Sedlčany 1988

KRAJNÝ 1957—Miloslav KRAJNÝ: Karel Štika, grafika, ilustrace, kresby 1920–1956. Katalog výstavy. Dům umění, České Budějovice, březen 1957. České Budějovice 1957

KOVAŘÍK 1957—V. KOVAŘÍK: Původní grafika v nové české knize. Katalog výstavy. Galerie Fronta, 5. 3.–28. 3. 1957. Praha 1957

LAŠTOVKOVÁ 1979—Věra LAŠTOVKOVÁ: Karel Štika. Grafika. Katalog výstavy. Oblastní galerie v Liberci, březen – duben 1979. Liberec 1979

LAUDA/TETIVA 1984—Bořivoj LAUDA / Vlastimil TETIVA: Česká kresba 20. století ze sbírek Alšovy jihočeské galerie. Katalog výstavy. České Budějovice 1984, nepag.

LORIŠ/STEHLÍK 1951— Jan LORIŠ / Ladislav STEHLÍK: Karel ŠTIKA, grafika a kresby z let 1920–1951. Katalog výstavy. Výstavní síň Hollar, září 1951. Praha 1951

PÁLENÍČEK 1974—Ludvík PÁLENÍČEK: Karel Štika. Grafika, ilustrace, kresby. Katalog výstavy. Výstavní síň galerie muzea Prostějov, 18. 1. – 17. 2. 1974. Prostějov 1974

POHRIBNÝ 1958b—Arsen POHRIBNÝ: Karel Štika. Grafika – ilustrace – kresby z let 1920–1958. Katalog výstavy. Alšova síň UB, červen–červenec 1958. Praha 1958

STEHLÍK 1955—Ladislav STEHLÍK: Karel Štika - Lavírované kresby z let 1948–1954. Katalog výstavy. Alšova síň Umělecké besedy v Praze, 25. 2.–27. 3. 1955. Praha 1955

ŠTIKA 1961b—Karel ŠTIKA, grafiky a kresby z let 1920–1960. Katalog výstavy. Petrovice u Sedlčan, červen 1961. Petrovice 1961

ZEMINA 1988—Jaromír ZEMINA: Karel Štika. Grafika, kresba, ilustrace. Katalog výstavy. Podkrkonošské muzeum v Nové Pace, Suchardův dům, duben – květen 1988. Nová Paka 1988.

Články v časopisech a sbornících

DVOŘÁK 1955—František DVOŘÁK: Výstava lavírovaných kreseb Karla Štiky. In: Hollar XXVII, 1955, 43–44

DVOŘÁK 1957—František DVOŘÁK: Výstava kreseb členů Hollara. In: Hollar XXVII, 1957, 30–33

HLAVÁČEK 1960—Luboš HLAVÁČEK: Přehledka grafiky. In: Výtvarné umění 4, 1960, 155.

CHALOUPKA 1998—David CHALOUPKA: Smutné obzory. In: Ateliér 22, 1998, 3

KAREL 1929—Eduard KAREL: Grafické techniky a umělecké dílo. In: Hollar VI, 1929, 67–72

- MASARYKOVÁ 1955—Anna MASARYKOVÁ: Česká grafika XIX. století. In: Hollar XXVII, 1955, 145–156
- MATĚJČEK 1935—Antonín MATĚJČEK: Grafika, kniha, ilustrace in: Hollar XI, 1935, 15–24
- NEDOMA 2008—Jiří NEDOMA: Vzpomínka na malíře a grafika Karla Štiku. In: Knižní značka 1, 2008, 13–15
- POHRIBNÝ 1958a—Arsen POHRIBNÝ: Karel Štika při práci. In: Hollar XXX , 1958–1959, 17–18
- PROCHÁZKA 1998—Miroslav PROCHÁZKA: Profesor Karel Štika, umělec a učitel. In Výtvarná výchova 1998, 1. Praha 1998, 15
- RAMBOUSEK 1927—Jan RAMBOUSEK: O grafické speciálce profesora Maxe Švabinského. In: Hollar IV, 1927, 121–126
- ROUČEK 1952—Rudolf ROUČEK: Grafické dílo Karla Štiky. In: Hollar XXIV, 1952, 71–76
- ROUČEK 1957—Rudolf ROUČEK: Recenze výstavy „Povltaví“. In: Hollar XXIX, 1957, 182–183
- STEHLÍK 1954a—Ladislav STEHLÍK: Jižní Čechy v naší grafice. In: Hollar XXVI, 1954, 97–108
- ŠTIKOVÁ 1954—Eva ŠTIKOVÁ: Člověk v kresbách Hanuše Schwaigra. In: Hollar XXVI, 1954, 66
- ŠTIKOVÁ 1956—Eva ŠTIKOVÁ: Tři vývojové stupně pražské veduty v prvních dřevořezech. In: Hollar XXVIII, 1956, 145–153
- VINTER 2003—Vlastimil VINTER: Moje typografická exlibris. In: Sborník pro exlibris a drobnou grafiku 2003. Praha 2003, 44–47
- VOLAVKA 1932—Vojtěch VOLAVKA: Poznámky ke grafickému dílu Maxe Švabinského. In: Hollar 3, 1932, 93–150

VONDROUŠ/ŠIMON 1934—Jan Charles VONDROUŠ / Tavík František ŠIMON: Manuálek sběratele grafiky. In: Hollar 1934, 129–131, 175–178

Ostatní použitá literatura (monografie, encyklopedie a další) a internet

AXMAN/KOTALÍK 1979—Miloš AXMAN / Jiří KOTALÍK: Almanach Akademie výtvarných umění v Praze. Praha 1979, 16–20, 99, 108

BAŘINA 2009—Miloslav BAŘINA: Karel Štika. In: Osobnosti Nové Paky
http://www.munovapaka.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=10512&id_org=10512&id=42747
Vyhledáno 29. 4. 2009

BAUER 1996—Alois BAUER: Lexikon výtvarného umění. Olomouc 1996

BOHATCOVÁ 1990—Mirjam BOHATCOVÁ: Česká kniha v proměnách staletí. Praha 1990, 436, 464, 532

DVOŘÁK 1961—František DVOŘÁK: U Karla Štiky. In: Jan ŘEZÁČ (ed.): Pražské ateliéry. Praha 1961, 79–80

ŠTIKOVÁ 1972—Eva ŠTIKOVÁ: Dílo Evy Štikové. Praha 1972

DVOŘÁK 1979—František DVOŘÁK: Současné exlibris. Praha 1979, 5–8

FAHMÜLLER 1997—Ernst FAHMÜLLER (ed.): Slovník světové kresby a grafiky. Praha 1997

HABART 1994—Čeněk HABART: Sedlčansko, Sedlecko a Voticko, IV. Sedlčany 1994, 228–229

HLAVÁČEK 1964—Luboš HLAVÁČEK: Současná Československá grafika. Praha 1964

HLAVÁČEK 1975—Luboš HLAVÁČEK: Karel Štika. In Emanuel POCHE (ed.): Encyklopedie českého výtvarného umění. Praha 1975, 30, 514

- HLAVÁČEK 1995—Luboš HLAVÁČEK: Karel Štika. In: Nová encyklopedie českého výtvarného umění, N–Ž. Praha 1995, 843
- HOBZEK 2002—Zdeněk HOBZEK: Malíř nejvíce milovaný. In: Vladimír Stibor (ed.): Krajem lidí a kamenů. Petrovice u Sedlčan, 2002, 63–64
- HOLMAN 1979—Vladimír HOLMAN: Z projevu na vernisáži 13. 5. 1979. In: Listy starohradské kroniky 2/79. Staré Hradky 1979, <http://www.jicinsko.cz/lsk/79/lsk792fr.htm> vyhledáno 23.5.2009
- HOLÝ/HÖSCHL/MACHALICKÝ 1999—Bohuslav HOLÝ / Cyril HÖSCHL / Jiří MACHALICKÝ: Eros v evropské grafice v průběhu staletí. Praha 1999, 97, 185
- HRUŠKA 1941—Emmerich Alois HRUŠKA: Praktický výtvarník. Praha 1941
- KUBIČKA/ZELINGER 2004—Roman KUBIČKA / Jiří ZELINGER: Výkladový slovník. Malířství, grafika, restaurátorství. Praha 2004
- KVĚT/TOMEŠ 1953—Jan KVĚT / Jan TOMEŠ: Max Švabinský, soubor malířského a kreslířského díla. Katalog výstavy. Praha 1953
- LAHODA 1998—Vojtěch LAHODA: Civilismus, primitivismus a sociální tendence v malířství dvacátých a třicátých let. In: Dějiny českého výtvarného umění 1890/1938. IV/2. Praha 1998, 88–89
- LEIBLOVÁ 1998—Alena LEIBLOVÁ (ed.): Československý biografický slovník. Praha 1992, 716
- MALÁ 2006—Alena MALÁ (ed.): Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2006, XVII. Ostrava 2006, 78–80
- ORLÍKOVÁ 2001—Jana ORLÍKOVÁ: Max Švabinský. Ráj a mýtus. Katalog výstavy ve Valdštejnské jízdárně v Praze, 12. 12. 2001– 31. 3. 2002. Praha 2001
- PAVLIŇÁK 1995—Petr PAVLIŇÁK: Signatury českých a slovenských výtvarných umělců. Ostrava, 1995, 186
- PEŠINA 1940—Jaroslav PEŠINA: Česká moderní grafika. Praha 1940

- POHRIBNÝ 1957—Arsen POHRIBNÝ: Ladislav Čepelák, Pavel Sukdolák. Grafika a kresby z Povltaví. Katalog výstavy duben – květen 1957, výstavní síň Hollar. Praha 1957
- POCHE 1975—Emanuel POCHE: Encyklopedie českého výtvarného umění. Praha 1975, 245
- PRAHL 1997—Roman PRAHL: Posedlost kresbou. Počátky Akademie umění v Praze 1800–1835. Praha 1997
- RADA 1992—František RADA: Když se psalo T. G. M. České Budějovice 1992, 115
- ROUČEK 1943—Rudolf ROUČEK: Karel Štika. In: Ottův slovník naučný nové doby, dodatky, VI. Praha 1943, 873
- Salón pražských výtvarných umělců 1988. Katalog výstavy. Praha 1988
- SIVKO 1965—Václav SIVKO: Černobílé roky. Praha 1962, 26, 44
- SMITH 2000—Ray SMITH: Encyklopedie výtvarných technik a materiálů. Praha 2000
- STEHLÍK 1954b—Ladislav STEHLÍK: Obděnická pouť. Kladno, 1954, 23–25
- STEHLÍK 1986 —Ladislav STEHLÍK: Země zamyšlená, II. Praha 1986, 271–296
- STEHLÍK 1987—Ladislav STEHLÍK: U krbu. Praha 1987, 147–151
- STEHLÍKOVÁ 1962—Blanka STEHLÍKOVÁ: Sociální Grafika žáků Švabinského školy. Praha 1962
- STEHLÍKOVÁ 2009—Blanka STEHLÍKOVÁ: Abeceda lásky. Praha 2009, 82–84, 124–127
- Sto let práce. In: Zpráva o Všeobecné zemské výstavě v Praze 1891. Praha 1893, 254–263
- ŠTIKOVÁ 1966—Eva ŠTIKOVÁ: Jaroslav Šváb. Grafická a známková tvorba. Katalog výstavy. Březen 1966 v Klubu školství a kultury v Praze. Praha 1966
- TEISSIG 1986—Karel TEISSIG: Technika kresby. Praha 1986

- TETIVA 2003—Vlastimil TETIVA: České umění XX. století, I. České Budějovice 2003, 124–125, 135
- TOBOLKA 1933—Zdeněk Václav TOBOLKA (ed.): Masarykův slovník naučný. Lidová encyklopedie všeobecných vědomostí VII. Praha 1933, 94–95
- TOMAN 1950—Prokop TOMAN: Nový slovník československých výtvarných umělců, II., 3., rozšířené vydání. Praha 1950, 564–565
- TOMAN/TOMAN 1955—Prokop TOMAN / Prokop H. TOMAN: Dodatky ke slovníku československých výtvarných umělců. Praha 1950, 190
- TOMEŠ 1999—Josef TOMEŠ (ed.): Český biografický slovník XX. století, III. Praha 1999, 315
- VÁCHAL 1953—Josef VÁCHAL: Dopis Josefa Váchala Ctiboru Šťastnému ze dne 24.2.1953, <http://www.vachal.cz/ukazky/kuszvance.htm>, vyhledáno 14.6.2009
- VENCL 2000—Slavomil VENCL: České exlibris. Historie a současnost. Hollar Praha 2000, 115
- VINTER 2006—Vlastimil VINTER: Alena Štiková, Eva Štiková. In: Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky. Praha 2006, 763–764
- VYKOUPILO 2007—Libor VYKOUPILO: Ecce Homo - Käthe Kollwitz. http://www.rozhlas.cz/brno/upozornujeme/_zprava/360790 vyhledáno 13. 6. 2009
- WITTLICHOVÁ 2001—Jana WITTLICHOVÁ. In: Jana ORLÍKOVÁ: Max Švabinský. Ráj a mýtus. Katalog výstavy ve Valdštejnské jízdárně v Praze, 12. 12. 2001– 31. 3. 2002. Praha 2001, 52–64
- ŽÁKAVEC 1933—František ŽÁKAVEC: Max Švabinský. Praha 1933

Anotace

Ve své bakalářské práci se zabývám životem a životním dílem grafika, malíře, publicisty a pedagoga Karla Štiky. K údajům o výtvarníkově vzdělání na Akademii připojuji informace o možnostech výuky grafiky před založením grafické speciálky na pražské Akademii. Sleduji Štikovu životní pouť závislou od místa učitelského povolání. Zabývám se jeho uměleckou činností, pozornost věnuji zejména grafice a tvorbě ilustrací. Sleduji jeho publicistickou činnost výtvarného teoretika a jeho působení v uměleckých spolcích, především v pražském Sdružení umělců grafiků Hollar. V mé práci nechybí kapitola o umělcově zaměření na ztvárnění české krajiny, zejména v okolí Petrovic na Sedlčansku. Práci doplňuji seznamem Štikou ilustrovaných knih a seznamem jeho výtvarně teoretických příspěvků.

Klíčová slova

grafika, sociální grafika, krajinomalba, ilustrátor, výtvarný pedagog, Petrovicko

Abstract

In my bachelor paper I describe life, education and works of Karel Štika, Czech painter and graphic designer. He was teacher of drawing and aesthetics too. He was publicist in graphic and artistic sphere. His stories and entries are in magazine *Hollar* mainly. Theme of his artistic production are social motives in his early works and landscape in his late works. He used various graphics technologies. He did also illustrations for many books of Czech and foreigner authors.

Key words

Graphic art, social graphic art, landscape, illustrator, drawing teacher, magazine Hollar

Seznam vyobrazení

Zobrazenými pracemi jsem se snažila postihnout celou Štikovu uměleckou produkci. Je zahrnuta jak grafika sociální, ilustrace, ukázky grafických cyklů, grafika krajinářská a lavírované kresby krajiny. K některým vyobrazením jsem odkazovala již v textu.

1. **Na dvorečku**, 1926, linoryt, papír, 39 x 23 cm. Národní galerie v Praze. Reprodukce z: STEHLÍKOVÁ 1962, 56, obr. 9
2. **Milenci**, 1926, uhel, papír, 31 x 22, dílo nedostupné. Reprodukce z: Hollar 1958, 107
3. **Stavba vodovodu**, 1924, linoryt, papír, 31 x 39,7 cm, dílo nedostupné. Reprodukce z: STEHLÍKOVÁ 1962, 129, obr. 41
4. **Cesta milenců**, z cyklu Cesty, 1935, linoryt, papír, 11,6 x 15,3 cm, Národní galerie v Praze. Reprodukce z: katalog výstavy České Budějovice 1957, nepag.
5. **Konec zimy**, 1939, suchá jehla, papír, 13,3 x 17,8. Reprodukce z: Hollar 1939, 17
6. **Labyrint světa a ráj srdce**, 1943, ilustrace dřevorytem. Reprodukce z: KOMENSKÝ 1940, 144
7. **Ilustrace k Nerudovým Trhanům**, 1943, dřevoryt, papír, 10 x 10 cm, Národní galerie v Praze. Reprodukce z: STEHLÍKOVÁ 1962, 56, obr. 9
8. **Ilustrace k Stehlíkově Obděnické pouti**, frontispice, 1952, dřevoryt. Reprodukce z: Hollar 1953, 19
9. **Cesta s tarasem**, 1949, z cyklu Krajem kamenitým, suchá jehla, papír, 15 x 22 cm. Národní galerie v Praze. Reprodukce z: Hollar 1952, 77
10. **Vltava u Moráně**, 1953, suchá jehla, papír, 23 x 31,5cm. Národní galerie v Praze. Reprodukce z: HLAVÁČEK 1964, 17. obr. 11
11. **Petrovice u Sedlčan**, 1954, lavírovaná tinta, dílo nedostupné. Reprodukce z: katalog výstavy České Budějovice 1957, nepag.
12. **Krajina na Petrovicku**, ilustrace k publikaci Obzory, 1957, lavírovaná tuš, dílo nedostupné. Reprodukce z: ŠTIKA 1959a, nepag.

1. Na dvorečku, z cyklu Almužna, 1926, linoryt, papír, 39 x 23, NG

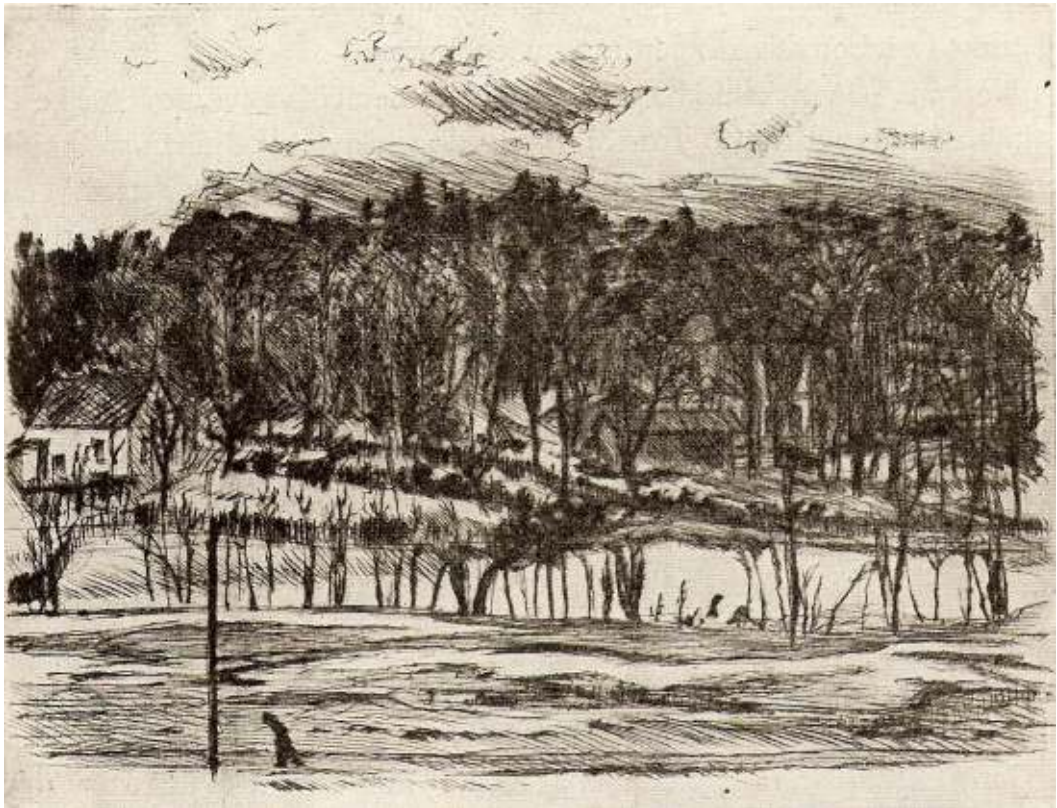
2. Milenci, 1926, uhl, papír, 31 x 22, dílo nedostupné

3. Stavba vodovodu, 1924, linoryt, 31 x 39,7 cm, papír, dílo nedostupné

4. Cesta milenců z cyklu Cesty, 1935, linoryt, papír, 11,6 x 15,3 cm, NG

5. Konec zimy, 1939, suchá jehla, papír, 13,3 x 17,8 cm, dílo nedostupné

6. Ilustrace ke Komenského Labyrintu, 1940, dřevoryt

7. Ilustrace k Nerudovým Trhanům, 1943, dřevoryt, papír, 10 x 10 cm, NG

8. Frontispice k Obděnické pouti, 1952, dřevoryt

9. Cesta s tarasem, 1949, suchá jehla, papír, 15 x 22. NG

10. Vltava u Moráně, 1953, suchá jehla, papír, 23 x 31,5cm. NG

11. Petrovice u Sedlčan, 1954, lavírovaná tinta, dílo nedostupné

12. Krajina na Petrovicku, ilustrace k publikaci Obzory, 1957, lavírovaná tuš